

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
СМЕТНА ПАЛАТА

ДОКЛАД ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОСЪЩЕСТВЕНИЯ
ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ПРЕПОРЪКИТЕ

от одитен доклад № 0300101719
за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“, за периода от 01.01.2017 г.
до 31.12.2019 г.

Настоящият доклад е приет с Решение № 077 от 19.03.2025 г. на Сметната палата (Протокол № 11)

ВЪВЕДЕНИЕ

На основание чл. 50, ал. 1 от Закона за Сметната палата и Заповед № ПК-03-01-002 от 01.07.2024 г., издадена от заместник-председателя на Сметната палата, изменена със Заповед № ПК-03-01-005 от 19.08.2024 г. е извършен контрол за изпълнение на препоръките по окончателен одитен доклад № 0300101719 за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“, за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г.

Окончателният одитен доклад е приет на основание чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 208 на Сметната палата от 21.07. 2021 г. (Протокол № 7). В доклада е определен срок за изпълнение на препоръките до 31.12.2022 г.

На основание чл. 49, ал. 1 от Закона за Сметната палата на министъра на труда и социалната политика и на министъра на образованието е изпратен окончателният одитен доклад, в който на министъра на труда и социалната политика са дадени 23 препоръки, 7 от които са с общо 28 подпрепоръки, а на министъра на образованието и науката са дадени 26 препоръки, от които 3 са с общо 12 подпрепоръки.

В изпълнение на чл. 50, ал. 2 от Закона за Сметната палата са постъпили писма с вх. № 04-13-12 от 03.01.2023 г. от министъра на труда и социалната политика и вх. № 04-15-38 от 17.03.2022 г. от министъра на образованието и науката, относно предприетите действия за изпълнение на препоръките от окончателния одитен доклад.

Настоящият контрол за изпълнението на дадените от Сметната палата препоръки има за цел да установи съответствието между дадените препоръки в одитния доклад по чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата, получената информация от одитираните обекти и предприетите мерки и извършени действия за изпълнението на препоръките.

РЕЗУЛТАТИ

I. При осъществения контрол за изпълнението на дадените препоръки на министъра на труда и социалната политика се установи:

По препоръка 1 *Да се предприемат необходимите действия за усъвършенстване на средносрочните и дългосрочни прогнози за развитието на пазара на труда в посока:*

1.1. включване на анализ на очакваните промени на пазара на труда от гледна точка на нововъзникващи и изчезващи професии и работни места;

1.2. анализиране на варианти за представяне на данни за регионалните дисбаланси/структурните несъответствия на ниво област;

1.3. анализиране на варианти прогнозите за търсените професии да се изготвят и представят на по-ниско ниво, тъй като обобщените данни по класове и групи професии и прогнозите на структурните несъответствия по образователна степен и икономически дейности дава само общ ориентир и не са достатъчно детайлни, за да покажат от какви точно специалисти ще има нужда на пазара на труда;

1.4. анализиране на възможните решения за преодоляване на ограниченията за прогнозиране на заетостта в секторите селско, горско и рибно стопанство, дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление и дейности на екстериториални организации и служби и професиите във въоръжените сили.

Препоръката, в т.ч. с подпрепоръките към нея са дадени във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1.1., че изготвените през периода 2017 - 2019 г. средносрочни и дългосрочни прогнози за търсенето и предлагането на труд идентифицират ключови предизвикателства пред политиката на пазара на труда, но съществуват резерви за усъвършенстване на модела на прогнозиране

и повишаване на ефективността му, които следва да бъдат осъществени в тясно сътрудничество с останалите публични власти.

Със Заповед № РД-02-196 от 22.12.2022 г. на министъра на труда и социалната политика е създадена работна група, с участието на всички заинтересовани страни, която да дефинира критерии за изготвяне на анализ на очакваните промени на пазара на труда от гл. т. на нововъзникващи и изчезващи професии и работни места и да обсъди възможности за разширяване на обхвата на прогнозите за търсенето и предлагането на труд, чрез прогнозиране на умения и компетенции. Срокът за изпълнение на задачите на работната група е до 30.06.2023 г.¹.

Във връзка с анализа на възможни решения за преодоляване на ограниченията за прогнозиране на заетостта в определени сектори е изискано становище от Националния статистически институт (НСИ) относно наличието на данни за броя на заетите лица по икономически дейности и единични групи професии, съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД), както и за броя на заетите в секторите селско, горско и рибно стопанство, дейности на домакинствата като работодатели, не диференцирани дейности на домакинствата по производство на стоки и услуги за собствено потребление и дейности на екстериториални организации и служби и професиите във въоръжените сили, и възможността на НСИ да предостави тези данни с цел изготвяне на прогнози за пазара на труда. Становище относно възможността да предостави данни за броя на заетите лица по икономически дейности и единични групи професии, съгласно НКПД, е предоставено от Националната агенция за приходите² (НАП).

С Решение № РД-21-6 от 29.03.2024 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) по процедура за директно предоставяне BG05SFPR002-1.015 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда”, финансирана по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г., е сключен договор за предоставяне на БФП „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“³ с бенефициент Министерството на труда и социалната политика (МТСП) и срок за изпълнение до 31.12.2027 г.⁴.

Една от основните дейности по договора на стойност 715 000 лв. е усъвършенстване на Методологията за прогнозиране на развитието на пазара на труда в България⁵ и изготвяне на актуализирани дългосрочни прогнози за развитието на пазара на труда с цел определяне търсенето на работна сила в дългосрочен план от 10 години и очакваните промени на пазара на труда в резултат от цифровия и екологичен преход. Въз основа на актуализираната Методология ще се усъвършенства Модела за прогнозиране, като прогнозите за търсените професии ще се изготвят и представят на по-ниско ниво – единична група от НКПД-2011 г., а данните за регионалните дисбаланси/ структурните несъответствия ще се представят на ниво област. Дългосрочните прогнози ще се изготвят за период от 10 години (от годината след актуализиране на Методологията и Модела) и ще предоставят информация и за търсенето на труд по икономически дейности за 28 административно-териториални области, по степени на образование, по пол и по възрастови групи. С оглед определяне на очакваните промени на пазара на труда по отношение на нововъзникващи и изчезващи професии, работни места и търсенето на нови умения, свързани с двойния преход, ще се проведе национално представително

¹ Одитно доказателство № 4 .1.

² Одитно доказателство № 4 .1.

³ Източник: ИСУН 2020

⁴ <https://www.misp.government.bg/proekti-na-mtsp-po-prchr>

⁵ Изготвена по договор № BG 051PO001 – 6.1.09 – 0001 „Изграждане на система за прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики”, финансирана по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г. (ОПЧР) и актуализирана в рамките на договор № BG05M9OP001-1.007-0001 „Повишаване ефективността на провежданата политика по заетостта” по ОПЧР 2014-2020 г.

проучване сред работодателите в страната по икономически сектори и региони/области. Срокът за изпълнение на договора е 31.01.2020 г.

Договорът за предоставяне на БФП следва да допринесе за адресиране на предизвикателствата на пазара на труда с цел повишаване на ефективността, целенасочеността и целесъобразността на провежданата политика на пазара на труда. Ще се подобри процесът на планиране на провежданата политика по заетостта с оглед ефективно използване на наличните ресурси, управление на очакваните промени на пазара на труда по отношение на нововъзникващи и изчезващи професии и работни места, запазване на заетостта и минимизиране на последиците от преустановяване добива на въглища и на производството на електроенергия от въглища.

Дейностите по прогнозиране ще се реализират в партньорство с НСИ⁶.

Препоръка 1 е в процес на изпълнение, включително 4-те подпрепоръки.

По препоръка 2. *Съвместно с министъра на образованието и науката и заинтересованите страни, да предприеме необходимите действия за:*

2.1. извършване на проучване на нововъзникващите и изчезващи професии и работни места в страната;

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1, т. 2 и т. 3, че за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г. не са извършвани проучвания и анализи на изчезващи и нововъзникващи професии или т.нар. „професии на бъдещето“ в Република България.

С оглед определяне на очакваните промени на пазара на труда във връзка с нововъзникващи и изчезващи професии, работни места и търсенето на нови умения от МТСП е планирано да се проведе национално представително проучване сред работодателите в страната по икономически сектори и региони/области. Проучването ще предостави информация за очакванията (до 1 година след годината, в която се провежда проучването) за новосъздадени и закрити работни места. Ще се предостави информация и за търсените нови умения, свързани с двойния преход, чрез адаптиране на международен опит за провеждане на подобни проучвания⁷. Националното представително проучване ще бъде проведено в рамките на изпълнението на Договор за предоставяне на БФП № BG05SFPR002-1.015-0001-C01 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“ от 12.04.2024 г.⁸, финансиран по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г. (ПРЧР) на стойност 3 699 280 лв., със срок на изпълнение 12.10.2027 г.

Информацията относно нововъзникващи и изчезващи професии и работни места в страната ще се събира и в рамките на регулярното проучване сред работодателите по чл. 10, ал. 2 от Закона за насърчаване на заетостта, провеждано от Агенцията по заетостта⁹ (АЗ).

Подпрепоръка 2.1. е в процес на изпълнение

2.2. доизграждане и поддържане на система за прогнозиране на обществените потребности от определени професии, умения и компетенции, вкл. в перспективни и ключови за икономиката отрасли.

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1. и т.3, че е внедрена система за прогнозиране на

⁶ Одитно доказателство № 4.1.

⁷ Одитно доказателство № 4.1.

⁸ <https://www.mlsp.government.bg/proekti-na-mtsp-po-prchr>

⁹ Одитно доказателство № 4.9.

потребностите на пазара на труда от работна сила с определени характеристики, модел за прогнозиране на развитието на пазара на труда, но е необходимо тя да се доразвие и надгради.

В рамките на процедура чрез директно предоставяне BG05SFPR002-1.015 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“ с конкретен бенефициент МТСП по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г. е включена дейност „Усъвършенстване на методологията за прогнозиране и изготвяне на прогнози за развитието на пазара на труда“¹⁰. Изпълнението на процедурата е възложено със заповед РД-01-95/12.04.2024 г.¹¹. В описанието на дейност „Усъвършенстване на методологията за прогнозиране и изготвяне на прогнози за развитието на пазара на труда“ е посочено, че въз основа на актуализираната Методология ще се усъвършенства Модела за прогнозиране, като прогнозите за търсените професии ще се изготвят и представят на пониско ниво – единична група от НКПД-2011 г., а данните за регионалните дисбаланси/структурните несъответствия ще се представят на ниво област¹².

Подпрепоръка 2.2. е в процес на изпълнение.

Препоръка 2 е в процес на изпълнение.

По препоръка 3. *Да се предприемат мерки за развитие на потенциала на уеб базираната система за представяне на анализите и прогнозите за развитието на пазара на труда в България чрез подобряване на графичното представяне на данните, предоставянето на допълнителна (поясняваща) информация към графиките и ясно и точно представяне на прогнозата, в съответствие със заложения от потребителите критерий, което ще способства за по-лесното възприемане на информацията.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1.1.1.2., че изграждането на уеб базираната система е управленско решение с потенциал, чиято ефективност може да бъде повишена чрез подобряване на графичното представяне на данните за част от критериите, предоставянето на допълнителна/поясняваща информация към графиките и ясно и точно представяне на прогнозата, в съответствие със заложения от потребителя критерий.

В рамките на изпълнението на договор № BG05SFPR002-1.015-0001-C01 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“¹³, финансиран по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027, е договорено да се реализират дейности за развитие на уеб базираната система за представяне на анализите и прогнозите за развитието на пазара на труда в България, създадена по договор за БФП № BG05M9OP001-1.007-0001-C01 „Повишаване ефективността на провежданата политика по заетостта“, финансиран по ОПРЧР 2014-2020 чрез подобряване на графичното представяне на данните и включване на допълнителна (поясняваща) информация към графиките, за да се улесни възприемането на информацията¹⁴.

Препоръка 3 е в процес на изпълнение.

По препоръка 4. *Да се предприемат необходимите действия за популяризиране, актуализиране и продължаващо разширяване на обхвата и капацитета на Националната система за оценка на компетенциите, като бъде използван*

¹⁰ Одитно доказателство № 6

¹¹ Одитно доказателство № 6

¹² Одитно доказателство № 7

¹³ ДБФП № BG05SFPR002-1.015-0001-C01 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“ от 12.04.2024 г., финансиран по ПРЧР 2021-2027 г на стойност 3 699 280 лв., със срок на изпълнение 12.10.2027 г.

¹⁴ Одитно доказателство № 4.9.

потенциалът ѝ за събиране на данни за потребностите от обучение и възможностите ѝ да се прилага като инструмент за прогнозиране на уменията.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1.1.2.2., че мнозинството от населението не е запознато с възможностите на Националната система за оценка на компетенциите, като почти никой не я е използвал. Освен това са идентифицирани следните предизвикателства пред системата: липса на гъвкавост за справяне с промените на пазара на труда; непълен обхват на системата за всички икономически сектори, както и достъп на потребителите с по-ниски дигитални умения; липса на възможност за интегриране със системите за прогнозиране на умения, които са все още в начална фаза, както и със системите за професионално образование и обучение.

По данни на МТСП в процес на разработване са критерии за избор на операция по ПРЧР 2021-2027 г. за финансиране на проект с основна цел разширяване на обхвата и капацитета на Националната система за оценка на компетенциите чрез реализиране на голям набор от дейности, свързани с: увеличаване на обхванатите икономически сектори, актуализиране на разработените и разработване на нови профили на ключови длъжности, актуализиране и разработване на нови е-инструменти за оценка на компетенции, разработване и интегриране в системата на нови е-обучения и видео уроци, оценка на потребностите от обучение, оценка на ефективността и възвръщаемостта на инвестициите в проведено обучение и др.

Планираното от МТСП актуализиране и продължаващо разширяване на обхвата и капацитета на Националната система за оценка на компетенциите, финансирани със средства по Програмата за развитие на човешките ресурси 2021-2027 г. се очаква да стартира в началото на 2025 г.¹⁵.

Препоръка 4 не е изпълнена.

По препоръка 5. *Да се предприемат необходимите действия за унифициране на целевите стойности на Актуализираната национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012 г.-2030 г.) за участие на населението (25-64 г.) в образование и обучение с НПП България 2030.*

Препоръката е дадена във връзка с констатираната в част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 3.2. липса на синхронизация в различните стратегически документи с еднакъв краен времеви хоризонт, включително и наличие на различни целеви стойности за един и същи индикатор.

Изпълнението на препоръката е обвързано с осъществяване на междинна оценка на изпълнението на действащата демографска стратегия по Инструмента за техническа подкрепа на ЕК. Планирано е дейностите да стартират през втората половина на 2024 г. и да завършат в края на 2025 г. Резултатите от тази оценка ще послужат за основа на последващо актуализиране на стратегията, по време на което и в случай че е приложимо, ще се отчете необходимостта от унифициране на целевите стойности от Актуализираната национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.) за участие на населението (25-64 г.) в образование и обучение с НПП България 2030¹⁶.

Препоръка 5 не е изпълнена.

¹⁵ Одитно доказателство № 4.9.

¹⁶ Одитно доказателство № 4.9.

По препоръка 6. *С цел осигуряване надеждна информация за измерване и оценка на степента на изпълнение целите на Национална стратегия за активен живот на възрастните хора в България (2019 - 2030 г.), съвместно с НСИ да се предприемат съответните действия за осигуряване необходимите данни за изчисляване на относителния дял на хората на възраст 55-74 г., които наскоро са придобили образование или обучение, като част от показателите за измерване на Индекса на активния живот на възрастните хора.*

Препоръката е дадена във връзка с констатацията в част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 3.3., че в Национална стратегия за активен живот на възрастните хора в България 2019 - 2030 г. липсват конкретни данни и прогнози по отношение на бъдещата автоматизация и преразпределение на задачите между хората и машините, които неминуемо ще засегнат ако не в най-голяма, то в значителна степен тази група от обществото, особено като се отчитат по-ниските нива на дигитални умения в страната.

Изпълнението на препоръката е обвързано с осъществяване на междинна оценка на мерките от действащата демографска стратегия по Инструмента за техническа подкрепа на ЕК. Дейността стартира през втората половина на 2024 г. и ще завърши с изготвяне на препоръки в края на 2025 г. Препоръките от тази оценка ще послужат за основа на актуализиране на демографската стратегия, като същевременно ще се прецени дали политиката за активния живот на възрастните хора ще бъде инкорпорирана в демографската стратегия и дали ще продължи да се прилага индексът за активен живот на възрастните хора. В случай че е приложимо по-нататъшното прилагане на Индекса за активния живот на възрастните хора, съществуват предпоставки да бъде организирано наблюдение на участието на населението от възрастовата група 55-74 г. в образование или обучение¹⁷.

Проведена е обществена поръчка с предмет „Провеждане на изследвания за набиране на актуална информация по индикаторите за наблюдение и оценка на Националната стратегия за активен живот на възрастните хора в България (2019 – 2030 г.) с изпълнител Институт по философия и социология към Българската академия на науките (БАН)¹⁸. През 2022 г. е представен доклад с преглед на наличната актуална информация по индикаторите от Индекса на активния живот на възрастните хора по статистически райони ниво NUTS 2 и общо за страната¹⁹, който съдържа препоръки и насоките за действие за насърчаване на активния живот на възрастните хора. Докладът е обогатен с клъстерен анализ, благодарение на който могат да се визуализират приликите и разликите между районите в страната по различни критерии.

Изготвен е двугодишен отчет за периода 2021-2022 г. за изпълнение на Националната стратегия за активен живот на възрастните хора (2019-2030 г.)²⁰. Подготовката на отчета е осъществена в рамките на Междуведомствената работна група по демографските въпроси, доходите и жизненото равнище към министъра на труда и социалната политика, в която участва представител на НСИ.²¹ В отчета се съдържат данни за лицата на възраст над 55 г., които наскоро са придобили формално образование или са участвали в неформално обучение по пол, възраст, образование и трудов статус. Отчетено е и изпълнението на мерките за включване на безработни лица над 50-годишна възраст в:

¹⁷ Одитно доказателство № 4.9.

¹⁸ <https://app.eop.bg/today/143331>

¹⁹ Одитно доказателство № 4.2.

²⁰ <https://www.mlsp.government.bg/otcheti-i-planove>

²¹ Отчет за изпълнението на Националната стратегия за активен живот на възрастните хора (2019-2030 г.) за периода 2021-2022 г. [file:///D:/Users/UserSP/Downloads/3%20%D0%9E%D1%82%D1%87%D0%B5%D1%82_Active_Ageing_2021-2022%20%D0%B3.%2016.06.2023\(1\)%20\(1\).pdf](file:///D:/Users/UserSP/Downloads/3%20%D0%9E%D1%82%D1%87%D0%B5%D1%82_Active_Ageing_2021-2022%20%D0%B3.%2016.06.2023(1)%20(1).pdf)

- Националната програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания и в регионалните програми за заетост;
- различните мерки, предвидени в Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ);
- проекти на външни организации (КНСБ, КТ „Подкрепа“, АИКБ, БТПП, БСК, ССИ и КРИБ) и др.

Във връзка с подготовка на Националната годишна програма на Националния статистически институт са проведени експертни срещи с НСИ за обсъждане на възможностите за включване на проследяването на двугодишна база на индикаторите от Индекса за активен живот на възрастните хора²².

Препоръка 6 е в процес на изпълнение.

По препоръка 7. *С цел гарантиране правото на търсещите работа лица на ползване на публична услуга по професионално ориентиране с еднакво качество, да се предприемат необходимите действия за утвърждаване на единна методика/стандарт за предоставяне на услугата и осигуряване на периодично обучение на съответните служители, за повишаване на професионалната им квалификация.*

Препоръката е дадена във връзка с констатациите в част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 2.1 и т. 2.2., че не са разработени единни стандарти за предоставяне на услугата за професионално ориентиране.

С писма с изх. № 92-716/07.10.2022 г. и № 05-10-1030/07.10.2022 г. съответно до Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение“ (ДП БГЦПО) и до Агенция по заетостта (АЗ) е изисквана методика/инструкция/ указания, по която/които се предоставят услугите по професионално ориентиране от служителите в двете структури.

На основата на получените документи²³ е разработен проект на единна методика за професионално ориентиране, съдържаща добри и успешни практики и дейности, изпълнявани до момента от двете институции. Методиката включва изпълнението изцяло или отчасти на 3 задължителни и 7 допълнителни дейности в зависимост от индивидуалния случай, изисквания към лицата, предоставящи услуги по професионално ориентиране, етапите и дейностите, които следва да се изпълняват при индивидуално и групово професионално ориентиране, методите и дейностите за професионално ориентиране, както и унифицирани тестове и въпросници за диагностика, които могат да се попълват самостоятелно от клиента. Към края на 2024 г. методиката не е утвърдена.²⁴

С Решение № 1045 на Министерския съвет от 21.12.2022 г. е приета Програма за преобразуване на създадените със специални закони на основание чл. 62, ал. 3 от Търговския закон държавни предприятия, в изпълнение на която министърът на труда и социалната политика, като упражняващ правата на държавата в ДП БГЦПО, представя на Министерския съвет (МС) график с конкретни действия и срокове, осигуряващи изпълнението на програмата.

С промени в Закона за насърчаване на заетостта (обн. ДВ., бр.82 от 29 Септември 2023 г.) от 1 януари 2024 г. ДП БГЦПО се преобразува чрез вливането му в Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи (ЦРЧРРИ) – второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на МТСП, създаден с Постановление № 266 на Министерския съвет от 2009 г.

Съгласно чл. 49г, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, с прекратяването на дейността на ДП БГЦПО като самостоятелно юридическо лице се

²² Одитно доказателство № 4.9

²³ Одитно доказателство № 4.9

²⁴ Одитно доказателство № 4.9

прекратяват и правата му по лицензията за осъществяване на професионално ориентиране, издадена от Националната агенция за професионално образование и обучение. Съгласно Устройствения правилник на ЦРЧРРИ (обн. ДВ. бр.59 от 2012г., изм. бр.35 от 2015г., изм. и доп. бр.51 от 2023г., бр.3 от 2024г.) центърът не осъществява дейности по професионално ориентиране и към него не е лицензиран Център за информиране и професионално ориентиране. В тази връзка, единствената институция към МТСП, осъществяваща дейности по професионално ориентиране към настоящия момент, е АЗ, поради което отпада необходимостта от уеднаквяване на подходите и методите за професионално ориентиране в системата на МТСП. Отпадането на необходимостта от уеднаквяване на методите за предоставяне на услугата по професионално ориентиране, извършвана от организации извън структурата на Агенция по заетостта, не променя факта, че в АЗ са налични редица документи²⁵, регламентиращи предоставянето на една и съща услуга в различните структурни звена.²⁶

С цел повишаване качеството на предоставяните услуги по професионално ориентиране, представяни от Агенцията по заетостта периодично се провеждат проучване за идентифициране на потребностите от обучение на служителите в ДБТ и изготвяне на План за периодични обучения за повишаване на професионалната квалификация. През 2023 г. е проведено обучение на служители, свързани с предоставяне на професионално ориентиране и обучение на възрастни²⁷.

Препоръка 7 е частично изпълнена.

По препоръка 8. *За да се повиши ефективността на предоставяне на услугите по професионално ориентиране от различните структури на МТСП, да се предприемат мерки за тяхното популяризиране чрез предоставяне на достъпна, пълна и актуална информация за потребителите.*

Препоръката е дадена във връзка с констатациите в част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 2.4. и 2.5., че предоставяните услуги по професионално ориентиране не са познати и не се използват от лицата, тъй като няма достатъчно публична информация за популяризирането им.

На официалната интернет страница на Агенцията по заетостта е актуализирана информацията в рубрика „Професионално ориентиране“ и подрубрики „Центрове Работа към дирекции „Бюро по труда“ и „Кариерни центрове“²⁸

Ресурси за професионално ориентиране са публикувани на интернет страницата на ДП БГЦПО²⁹.

Препоръка 8 е изпълнена.

²⁵ 1. Инструкция „Професионално ориентиране“ към актуализираната „Технология на работа в дирекции „Бюро по труда“ (ДБТ), изпратена с писмо до дирекции „Регионална служба по заетостта“ (ДРСЗ) №30-00-73590#1/21.12.2021 г.; 2. „Актуализирани указания за работата на кариерните центрове към АЗ в съответствие с въвеждане и използване на инструментите за повишаване на привлекателността на професиите“, разработени в рамките на Проект BG05M9OP001-1.011-0002 „Постигане на устойчива и качествена заетост посредством подобряване привлекателността на професии със слабо предлагане на пазара на труда в ключови за развитието на българската икономика сектори“ по ОП РЧР, изпълняван от Асоциация на индустриалния капитал в България;3. „Указания за професионално ориентиране, осъществявани от Агенция по заетостта“ 4. Добри практики в професионалното ориентиране, селектирани след участие на служители от ДРСЗ/ДБТ в Национален конкурс за представяне на успешни истории в резултат на кариерното консултиране и ориентиране в България, организиран от ЦРЧР към МОН. Обобщени, успешните истории са изпратени през 2020 г. до ДРСЗ, с цел запознаване на служителите от АЗ с тях и прилагането им в по – широк териториален обхват.

²⁶ Одитно доказателство № 4.3

²⁷ Одитно доказателство № 4.9.

²⁸ <https://www.az.government.bg/pages/profesionalno-orientirane/>

²⁹ <https://dp.bgcpo.bg/%d0%be%d0%b1%d1%83%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%b8%d1%8f-%d0%b2-%d0%b1%d0%b3%d1%86%d0%bf%d0%be/>

По препоръка 9. *Да се осигури въвеждане на цялата информация в НБДПТЕСФ за предоставянето на услугите по професионално ориентиране от всички участници в системата на МТСП, като се осигури и възможност за анализ на въведената информация най-малко по доставчик на услугата и по признаци за състояние – заети, безработни, учащи, пенсионери.*

Препоръката е дадена във връзка с констатациите в част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 2., че в информационната система, в която се въвеждат данни за предоставените от АЗ услуги не се проследява ефекта, тъй като чрез аналитичния модул се извличат данни само за показателите за изпълнение, а не за ефекта от предоставените услуги по професионално ориентиране.

С цел повишаване на ефективността и качеството на предоставяните административни услуги в системата на Агенцията по заетостта в НПВУ е предвидена инвестиция по компонент Социално включване за нейното модернизирание. С проекта са предвидените интервенции и технологични обновления на информационните системи на АЗ, което да се осигурят условия за обмен на съответната информация между институциите за подкрепа на работната сила и бизнеса. Предвижда се реализиране на механизъм за предаване между доставчиците на посредническите, социални, обучителни и други услуги на съответната информация за свободните работни места, възможностите за обучение и услугите, предоставяни на отделните лица или семейства³⁰. Новите възможности за разширено въвеждане на информацията за предоставяне на услуги за професионално ориентиране е предвидено да бъдат осигурени на основната информационна система на АЗ „Национална база данни на пазара на труда“³¹.

През 2024 г. е сключен договор за изпълнение на обществена поръчка с предмет „Модернизирание и адаптиране на основната информационна система на АЗ „Национална база данни“ към динамична интегрирана дигитална среда с оглед „отваряне“ на системата за развитие, обмен и взаимодействие с други електронни системи, платформи и софтуерни приложения“, чиито срок за изпълнение е 31.03.2027 г.³².

Препоръка 9 е в процес на изпълнение.

По препоръка 10. *За гарантиране на предоставянето на услуги по професионално ориентиране с еднакво качество да се подобри комуникацията и взаимодействието между институциите, имащи отношение към услугите по професионално ориентиране, в т.ч. и подобряване на координацията между структурите в системата на МТСП.*

Препоръката е дадена във връзка с констатациите в част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 2.1, 2.2 и 2.3., че не е създадена организация за взаимодействие между институциите, имащи отношение към услугите по професионално ориентиране, в т.ч. и подобряване на координацията между структурите в системата на МТСП.

По данни на МТСП, след:

- извършените промени в Закона за насърчаване на заетостта и вливането на ДП БГЦПО в Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи (ЦРЧРРИ) – второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на МТСП;

- промените в чл. 49г, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, с които се прекратява дейността на ДП БГЦПО като самостоятелно юридическо лице;

³⁰ [file:///D:/Users/UserSP/Downloads/BG%20FinalRRP%202022-04-06-08-30%20\(-TCA-\)%20\(1\).pdf](file:///D:/Users/UserSP/Downloads/BG%20FinalRRP%202022-04-06-08-30%20(-TCA-)%20(1).pdf)

³¹ Одитно доказателство № 4.9.

³² Одитно доказателство № 4.9.

- невъзможността за извършване на дейности по професионално ориентиране от ЦРЧРРИ и оставането на Агенцията по заетостта като единствена институция към МТСП, осъществяваща дейности по професионално ориентиране, се приема, че е отпаднала и необходимостта от подобряване на комуникацията и взаимодействието, между институциите, имащи отношение към услугите по професионално ориентиране. В тази връзка от МТСП не са предоставени данни относно предприети действия за подобряване на координацията между структурите в системата на МТСП.³³

Препоръка10 не е изпълнена.

По препоръка 11. *Съвместно с министъра на образованието и науката да организира извършването на периодична оценка и анализ на ефективността на услугите по професионално ориентиране.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 2.6 и т.2.7., че за периода 01.01.2017 г. – 31.12.2019 г от МТСП, АЗ и Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) не са изготвяни анализи за това какво се случва в професионално отношение с лицата, получили услуги за професионално ориентиране, съответно не са направени оценки за ефекта от предоставяните услуги.

Според представителите на Министерството на труда и социалната политика³⁴ водеща институция по препоръката е Министерството на образованието и науката чрез изпълнение на дейностите по разработване на анализи и предприемане на мерки за подобряване на ефективността на професионалното ориентиране. Не са представени доказателства за извършени анализи, въз основа на което се налага извода, че не се извършва периодична оценка и анализ на ефективността на услугите по професионално ориентиране от МТСП и АЗ.

Препоръка11 не е изпълнена.

По препоръка 12. *Да се надгради и прецизира механизма за преференциално финансиране на професионално обучение с цел по-добро съобразяване с нуждите на пазара на труда в краткосрочен и средносрочен план, съобразяване с регионалните специфики и включване в обхвата на механизма и на обученията, финансирани със средства от ЕСИФ.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 3.1., че е необходимо постигането на по-висока степен на съответствие между професиите спрямо които се прилага механизма на финансиране със средства от държавния бюджет и идентифицираните потребности от работодателите и специалностите, по които се очаква недостиг на пазара на труда.

Съгласно Актуализирания план за действие за изпълнение на препоръките в одитния доклад, утвърден от министъра на труда и социалната политика³⁵, срокът за надграждане и прецизиране на механизма за преференциално финансиране на професионалното обучение е до края на 2025 г.

Препоръка12 не е изпълнена.

³³ Одитно доказателство № 4.9

³⁴ Одитно доказателство № 4.9.

³⁵ № Пр-33/22.02.2024 г.

По препоръка 13. Да предприеме необходимите действия за:

13.1. нормативно и организационно осигуряване на възможността за проследяване на професионалната реализация на всички лица, чието обучение е финансирано със средства от държавния бюджет и от ЕСИФ;

13.2. извършване на целенасочено наблюдение на реализацията на обучаваните лица, в т.ч. и връзката между заетостта и придобитата квалификация;

13.3. извършване на анализ относно полезността на обученията от гледна точка на приноса им за увеличаване на възможностите за заетост на търсещите работа лица и за намаляване на количествените и качествените дисбаланси на пазара на труда.

Препоръката, включително 3 подпрепоръки, е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел, Констативна част, Раздел II, т. 3.2.5 и 3.5., че проследяването на заетостта на преминалите обучения лица, без да се отчита доколко тя е свързана с придобитата квалификация и компетентности, липсата на проследяване след края на периода на субсидирана заетост, както и на реализацията на лицата на първичния пазар и неизвършването на анализ от страна на АЗ дори и на тези частични данни, ограничава възможностите за извършване на мониторинг и оценка на ефекта от извършваните обучения и респективно, възможностите за ефективно планиране на обученията.

През 2023 г. стартира дейността по разработване на нов Закон за насърчаване на заетостта, като от министъра на труда и социалната политика е създадена междуведомствена работна група за разработване на проект на закона.³⁶ От министерството очакват в законопроекта да бъдат включени разпоредби, регламентиращи проследяването на професионалната реализация на лицата, чието обучение се финансира със средства за активна политика на пазара на труда.

Със Заповед № РД-01-155 от 19.06.2024 г. на министъра на труда и социалната политика е утвърден актуализиран Механизъм за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни, организирано от Агенцията по заетостта (АЗ)³⁷.

Механизмът за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни, организирано от АЗ и финансирано със средства за активна политика на пазара на труда, по Програма „Развитие на човешките ресурси“, Националният план за възстановяване и устойчивост и Фонда за справедлив преход, определя контролните дейности по организиране, провеждане, удостоверяване и проверка на резултатите от обучението на възрастни и идентифицира набор от критерии за оценка на качеството.

В механизма е включен раздел „Оценка на резултатите от обучението на възрастни“, съгласно който АЗ и Националната агенция за приходите (НАП) обменят периодично информация относно лицата, завършили обучение, в съответствие с подписана Инstrukция за взаимодействие.

НАП предоставя на АЗ информация, както следва:

– потвърждаване на статута на заетост за лица, включени в национални програми, проекти и насърчителни мерки по Закона за насърчаване на заетостта и операции по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;

– потвърждаване внасянето на осигурителни вноски за самоосигуряващи се лица, които осъществяват стопанска дейност за производство на стоки и/или услуги по реда на Закона за насърчаване на заетостта и Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Предоставената от НАП информация се обобщава и анализира от АЗ с оглед проследяване на:

³⁶ Одитно доказателство № 4.4.

³⁷ Одитно доказателство № 4.4.

- промяната в поведението на лицата, свързана с връщането им отново на работа или започването на работа по съответната професия/специалност;
- резултатите от обучението, свързани с промяна на длъжността и работната заплата, намиране на нова работа, кариерно изграждане.

Оценката на резултатите служи за предприемане на конкретни мерки за подобряване на процеса на организиране, провеждане и удостоверяване на обучението с цел повишаване на ефективността и качеството на обучението.

В рамките на договор „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“ по ПРЧР 2021-2027 г, ще се изготвят оценки на ефекта от активната политика на пазара на труда с включени дейности по: оценка на ефективността от провежданите обучения по отношение на професионалната реализация на лицата, участвали в тях; анализ на реализацията на обучаваните в обучения, финансирани със средства от държавния бюджет за активна политика на пазара на труда лица, в т. ч.: връзката между заетостта и придобитата квалификация; полезността на обученията от гледна точка на приноса им за увеличаване на възможностите за заетост на търсещите работа лица и за намаляване на количествените и качествените дисбаланси на пазара на труда³⁸. По договора ще се отчетат следните индикатори:

- участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа;
- участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование или обучение;
- участници, които при напускане на операцията³⁹ получават квалификация;
- участници, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица;

В тази връзка по линия на мерките, финансирани по ПРЧР, са налице инструменти за проследяване на реализацията на лицата след участие в мерки на пазара на труда, финансирани по програмата.

Препоръка13 е в процес на изпълнение, включително 3-те подпрепоръки.

По препоръка 14. *Да се предприемат действия за създаване на необходимата организация за предоставяне на информация на министъра на образованието и науката и председателя на НАПОО за съществени проблеми, установени при изпълнението на Механизма за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни, организирано от АЗ, с цел повишаване на качеството на професионалното обучение.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 3.3.6., че резултатите от проучванията на мнението на обучаваните лица в хода и при приключване на обученията за придобиване на професионална квалификация не се предоставят на министъра на труда и социалната политика, министъра на образованието и науката и председателя на НАПОО, във връзка с отговорностите им по отношение на качеството на професионалното обучение.

С цел повишаване на качеството на професионалното обучение и във връзка с дадената препоръка от МТСП посочват, че в процес на разработване е проект на Механизъм за взаимодействие между заинтересованите институции –МТСП, МОН, НАПОО и АЗ, във връзка с установени съществени проблеми при изпълнението на механизма за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни, организирано от АЗ⁴⁰.

Препоръка14 не е изпълнена.

³⁸https://2020_eufunds.bg/bg/8010709/0/Project/BasicData?contractId=3NbcrVG5dqCXDfAxFOBsjA%3D%3D&isHistoric=False

³⁹ „напускане на операцията“ - до 4 седмици след приключване на участието на лицето в дейността.

⁴⁰ Одитно доказателство № 4.9

По препоръка 15. *Да се предприемат необходимите действия за актуализиране и допълване на Методиката за мониторинг и оценка на активните програми и мерки на пазара на труда с цел разширяване на обхвата ѝ върху проектите, финансирани със средства от ЕСИФ, прецизиране на производните показатели и проследяване на ефекта от мерките и програмите, в т.ч. и по региони.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 3.4.1., че Методиката за мониторинг и оценка на активната политика на пазара на труда не е актуализирана дълъг период от време, в който са настъпили съществени промени в развитието на страната, в т.ч. и членството в ЕС.

Със заповед № РД-02-99/17.08.2023 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповед № РД-02-165/30.11.2023 г., е създадена работна група, която да актуализира и допълни Методиката за мониторинг и оценка на активните програми и мерки на пазара на труда от 2006 г. Работната група с участие на експерти от дирекция „Политика на пазара на труда“ и Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти“ в МТСП и АЗ подготви изменения и допълнения в Методиката с актуалните към края на 2023 г. процеси и индикатори за мониторинг и оценка на активната политика на пазара на труда, включително проектите и програмите, финансирани със средства от ЕСФ+.

Основна цел на методиката е да даде обща основа, единен подход за анализ и оценка на активната политика, за да се гарантира еднозначност и надеждност на изводите и препоръките, на база на които да могат да се формулират ефективни управленски решения.

Изменената и допълнена Методика за мониторинг и оценка на активните програми, мерки и проекти на пазара на труда е утвърдена със Заповед № РД-01-1/02.01.2024 г. на министъра на труда и социалната политика. Промените касаят:

- допълване на Методиката с Мониторинг на проекти, финансирани от ЕСФ+, както и с Мониторинг в рамките на Европейския семестър;
- проследяване изпълнението на програмите, проектите и мерките на регионално ниво;
- прецизиране на показателите, вкл. допълнени таблици с показатели за програмите, проектите, мерките и услугите от активната политика на пазара на труда⁴¹.

Методиката определя общата рамка за провеждане на текущ мониторинг и оценка на изпълнението на активната политика на пазара на труда. По част от заложените в нея методи и показатели все още не е налична информация. В тази връзка методиката е основа за развитие на системата за мониторинг и оценка, както и за разработването на указания и инструкции за провеждането на конкретни оценки на отделни програми и мерки.

Препоръка 15 е изпълнена.

По препоръка 16. *Да създаде необходимата организация за:*

16.1. извършване на наблюдение и ежегодно докладване на ефекта от прилагането на мерки и програми за активната политика за пазара на труда по региони;

16.2. извършване на анализи на годишна база на изпълняваните програми и мерки с цел да се идентифицират онези от тях, които са най-подходящи за прилагане в съответния регион и които имат най-добър ефект върху регионалния трудов пазар и на национално ниво;

⁴¹ Одитно доказателство № 4.5

16.3. съобразяване на планирането на активните програми и мерки с резултатите от тези анализи.

Препоръката, включително 3 подпрепоръки е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел, II, т. 3.4.2., че не се извършва проследяване на ефекта от мерките и програмите на регионално ниво, както от дирекции „Регионална служба по заетостта“ (ДРСЗ), така и от АЗ, в т.ч. и на ефекта от проведените обучения върху трудовата активност на лицата, и на анализ на въздействието на отделните програми и мерки върху регионалния пазар на труда, не създава предпоставки за съобразяване на провежданата политика с регионалните специфики.

Със заповед № РД-02-99/17.08.2023 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповед № РД-02-165/30.11.2023 г., е създадена работна група, която да актуализира и допълни Методиката за мониторинг и оценка на активните програми и мерки на пазара на труда от 2006 г. Работната група с участие на експерти от дирекция „Политика на пазара на труда“ и Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти“ в МТСП и АЗ изготви изменения и допълнения в Методиката с актуалните към края на 2023 г. процеси и индикатори за мониторинг и оценка на активната политика на пазара на труда, включително проектите и програмите, финансирани със средства от ЕСФ+.

Основна цел на методиката е да даде обща основа, единен подход за анализ и оценка на активната политика, за да се гарантира еднозначност и надеждност на изводите и препоръките, на база на които да могат да се формулират ефективни управленски решения.

Изменената и допълнена Методика за мониторинг и оценка на активните програми, мерки и проекти на пазара на труда е утвърдена със Заповед № РД-01-1/02.01.2024 г. на министъра на труда и социалната политика. Промените касаят:

- допълване на Методиката с Мониторинг на проекти, финансирани от ЕСФ+, както и с Мониторинг в рамките на Европейския семестър;
- проследяване изпълнението на програмите, проектите и мерките на регионално ниво;
- прецизиране на показателите, вкл. допълнени таблици с показатели за програмите, проектите, мерките и услугите от активната политика на пазара на труда⁴².

Методиката определя общата рамка за провеждане на текущ мониторинг и оценка на изпълнението на активната политика на пазара на труда. По част от заложените в нея методи и показатели все още не е налична информация. В тази връзка методиката е основа за развитие на системата за мониторинг и оценка, както и за разработването на указания и инструкции за провеждането на конкретни оценки на отделни програми и мерки.

За периода 2022 г. до края на 2024 г. е изготвен само един анализ „Активната политика на пазара на труда в България по региони“ за 2022 г., като резултатите от анализа са използвани при планирането на програми и мерките, финансирани със средства за активна политика на пазара на труда през 2024 г.⁴³. Липсва аналогичен анализ за 2023 г., в който да намери отражение утвърдената в началото на 2024 г. Методика за мониторинг и оценка на активните програми, мерки и проекти на пазара на труда.

Препоръка 16 е изпълнена частично, включително 3-те подпрепоръки.

⁴² Одитно доказателство № 4.5

⁴³ Одитно доказателство № 4.6.

По препоръка 17. *Да се разшири обхвата на последващата оценка на активната политика на пазара труда, в посока:*

17.1 включване на проектите, финансирани със средства от европейските фондове

17.2 извършване на оценка за ефикасност на програмите и мерките

17.3. извършване на оценка и анализ на отделните програми и мерки в регионален аспект

17.4. анализ на ефекта от активната политика на регионално ниво, в т.ч. чрез наблюдаване на промените спрямо предходни периоди и идентифициране на причините за това, с цел по-добро съобразяване с регионалните специфики при планирането на политиката

17.5 проследяване за наличие на връзка между заетостта на обучаваните лица и придобитата от тях квалификация и включване на резултатите от него в оценката.

Препоръката, включително 5 подпрепоръки е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 3.4.3., че при извършването на нетните оценки са допуснати няколко слабости, поради липса на извършени задълбочени анализи на резултатите от оценката на ефекта от активната политика в регионален аспект, както и извършването на оценка в регионален аспект по отделните програми и мерки.

Съгласно Методиката за мониторинг и оценка на активните програми и мерки на пазара на труда, утвърдена със заповед № РД-01-1/02.01.2024 г.⁴⁴ на министъра на труда и социалната политика, проектите, финансирани със средства от европейските фондове са включени в обхвата на последващата оценка на активната политика на пазара на труда.

В методиката е предвиден ред за последваща оценка за непосредствените резултати. При съществуващата информационна система, наличната информация съдържа подробни данни за регистрираните безработни лица и изпълнението на програмите и мерките общо за страната и на регионално ниво, а предвиденият мониторинг включва текущо наблюдение (на месечна основа) и мониторинг на основата на макроикономическите показатели на национално и на европейско ниво, както и директен мониторинг на базата на данните на АЗ, който е ежедневен.

В рамките на Договор за предоставяне на БФП № BG05SFPR002-1.015-0001-C01 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“ от 12.04.2024 г по ПРЧР 2021-2027 с конкретен бенефициент Министерството на труда и социалната политика⁴⁵ е включена дейност по изготвяне на оценки на:

- ефекта от активната политика на пазара на труда, в т.ч. оценка за ефикасността на програмите и мерките за заетост и обучение, финансирани със средства от държавния бюджет за активна политика на пазара на труда;

- оценка и анализ на отделните програми и мерки в регионален аспект с цел по-добро съобразяване с регионалните специфики при планирането на политиката;

- оценка на ефективността от провежданите обучения по отношение на професионалната реализация на лицата, участвали в тях;

- анализ на реализацията на обучаваните в обучения, финансирани със средства от държавния бюджет за активна политика на пазара на труда лица, в т. ч. връзката между заетостта и придобитата квалификация; полезността на обученията от гледна точка на приноса им за увеличаване на възможностите за заетост на търсещите работа лица и за намаляване на количествените и качествените дисбаланси на пазара на труд⁴⁶.

⁴⁴ Одитно доказателство № 4.5.

⁴⁵ Източник: ИСУН 2020

⁴⁶ Одитно доказателство № 4.9.

С предприетите действия са създадени всички предпоставки за изпълнение на дадената препоръка.

Препоръка 17 е изпълнена, в т.ч. 5-те подпрепоръки.

По препоръка 18. *В Устройствения правилник на МТСП да се детайлизират отговорностите за осигуряване на условия за информиране и мотивиране на работодателите и гражданите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел III, т. 2.1.3., че не е създадена необходимата организация и информационно обезпечаване на процеса в сътрудничество с МОН и НАПОО, която би способствала за повишаване на информираността и мотивирането на търсещите работа лица, в т.ч. и от уязвимите групи за възможностите на системата за валидиране за улесняване на достъпа до пазара на труда.

Изготвени са предложения за детайлизиране на отговорностите за осигуряване на условия за информиране и мотивиране на работодателите и гражданите за валидиране на професионални знания, умения и компетентност, които ще бъдат регламентирани при предстоящи промени в Устройствения правилник на МТСП, съгласно срока, определен в Актуализирания план за действие за изпълнение на препоръките, утвърден от министъра на труда и социалната политика⁴⁷. Съгласно плана, промените в Устройствения правилник на МТСП е следвало да се извършат до края на 2024 г. До края на м. февруари 2025 г., последните изменения на Устройствения правилник на МТСП са от 09.03.2021 г.

Препоръка 18 е в процес на изпълнение.

По препоръка 19. *Съвместно с министъра на образованието и науката да предприеме необходимите действия за популяризиране на същността, ползите, възможностите, реда и институциите, извършващи валидиране на професионални знания, умения и компетентности по леснодостъпен и разбираем за потребителите начин, като се използват разнообразни методи (информационни кампании и събития, интернет пространство, средства за масово осведомяване) и ресурси, в т.ч. и бюрата по труда, кариерните центрове към ДРСЗ, валидиращите институции и по възможност работодателите с цел достигане до по-широк кръг от заинтересовани лица.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел III, т. 2.1.1., т. 2.1.3. и 2.1.5., че 76 на сто от гражданите не са чували и не знаят какви са ползите от валидирането съгласно проведено национално представително проучване.

По информация от министерството на труда и социалната политика водеща институция по препоръката е МОН чрез изпълнение на дейността по изготвяне на Комуникационна и популяризационна стратегия с план за действие⁴⁸. Във връзка с изпълнението на препоръката, адресирана към министъра на образованието и науката, от МОН е представена разработена Комуникационна стратегия за насърчаване на валидирането, в която е предвиден набор от инструменти за насърчаване на валидирането, като:

⁴⁷ Одитно доказателство № 4.9.

⁴⁸ Одитно доказателство № 4

- Инициативи за валидирането, представени в рамките на Европейска седмица на професионалните умения;
- Представяне на ползите от валидирането на Интернет страниците на регионалните управления на образованието, областните и общинските администрации, сайтове на културни институции, спортни организации; Интернет страниците на професионални гимназии, които провеждат процедури по валидиране, вкл. с посочени контакти, кратко представяне на процедурата за валидиране и добри практики; Интернет страницата на Националната агенция за професионално образование и обучение, вкл. с добри примери за проведени процедури за валидиране в центровете за професионално обучение;
- Панорами за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално (самостоятелно) учене;
- Състезания по професии – национални, регионални, областни или училищни кръгове, вкл. с информация за добри практики от провеждани или проведени процедури за валидиране;
- Дни на отворени врати за валидирането и Дни на кариерата за валидирането, панаири, базари, обиколки-турове, изложения, вкл. чрез профили на тези събития в социалните мрежи и каналите за видеосподеляне;
- Сесии „попитай експерта за валидирането“, вкл. и чрез неговия профил в социалните мрежи и каналите за видеосподеляне, както и чрез профил, създаден за конкретната сесия;
- Информационни дни/нощи, демонстриращи процедури за валидиране, вкл. чрез социалните мрежи и каналите за видеосподеляне;
- Национални/регионални/местни конкурси, викторини, състезания и церемонии, свързани с валидирането, вкл. чрез самостоятелни профили на тези събития в социалните мрежи и каналите за видеосподеляне;
- Уебинари за рекламиране на уменията, придобити от възрастни в резултат от участие в процедури за валидиране;
- Сесии на живо в социалните мрежи и каналите за видеосподеляне с интересни хора, популяризиращи професионалното развитие чрез валидиране през цялата кариера;
- Конференции, представящи възможностите и ползите от валидирането, проведени в хибриден формат чрез използване на социалните мрежи и каналите за видеосподеляне;
- Кръгли маси/разговори за ползите от валидирането, проведени с участието на представители на секторни/браншови професионални организации или други НПО и др.

В изпълнение на Комуникационната стратегия са разработени пилотни партньорски споразумения с цел насърчаване на ученето през целия живот в областите Враца, Търговище, Бургас и Силистра. В споразуменията участват директорите на дирекции „Бюро по труда“ към АЗ, като към споразуменията са разработени конкретни планове за действие, включващи мерки за популяризиране на валидирането сред заинтересованите страни.⁴⁹

Препоръка 19 е изпълнена.

По препоръка 20. *На видно място на интернет страниците на МТСП и АЗ да се обособи секция „Валидиране“, която да съдържа най-малко:*

20.1. систематизирана информация за същността и ползите от процеса в разбираем и систематизиран за интернет потребителя вид;

⁴⁹ Одитно доказателство № 5

20.2. институциите, към които да се обърнат лицата желаещи да валидират професионални знания, умения и компетентности;

20.3. информация за предстоящи мероприятия и събития, свързани с валидирането.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел III, т. 2.1.1., т. 2.1.3. и 2.1.5., че липсва самостоятелна и лесно достъпна секция за системата за валидиране на професионални знания, умения и компетентности на интернет страниците на МТСП, АЗ, МОН и НАПОО, която да предоставя подробна информация за същността, ползите, реда и институциите, извършващи валидиране.

Създадена е рубрика „Валидиране“ на интернет страниците на МТСП⁵⁰ и АЗ⁵¹, с разбираема и систематизирана информация за същността и ползите от валидирането и отговорните институции.

Препоръка 20 е изпълнена, включително 3-те подпрепоръки.

По препоръка 21. *Съвместно с министъра на образованието и науката да планира и осигури реализирането на мерки за финансово подпомагане на процеса на валидиране с акцент върху групите в неравностойно положение и уязвимите групи на пазара на труда.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т.2.2., че не е осъществявано финансово подпомагане за валидиране на професионални знания, умения и компетентности със средства от бюджета на МТСП или с администрирани по бюджета на министерството средства от европейски или други международни фондове.

По информация от Министерството на труда и социалната политика с промени в Закона за насърчаване на заетостта (обн. ДВ, бр. 41 от 2022 г.) е регламентирано финансирането на процедури за валидиране на професионални знания, умения и компетентности на регистрирани безработни лица⁵². Условието и редът за организиране и финансиране на валидирането са уредени с промени в Правилника за прилагане на закона (обн. ДВ, бр. 6 от 2023 г.). С посочените промени е регламентирано, че средствата за активна политика се разходват за валидиране на професионални знания, умения и компетентности по реда на Закона за професионалното образование и обучение. Заложено е изискване проекта на бюджет, който изпълнителният директор на АЗ ежегодно изготвя и представя на министъра на труда и социалната политика, да включва средства за финансиране на мерки и програми за валидиране на професионални знания, умения и компетентности на безработни лица, насочени от АЗ.⁵³

Препоръка 21 е изпълнена.

По препоръка 22. *На базата на задълбочен анализ на цената на процедурите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, съвместно с министъра на образованието и науката да определи размер на финансирането за подпомагане на уязвимите групи на пазара на труда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности по отделните професии и специалности.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т.2.2., че няма актуална схема за финансиране на

⁵⁰ <https://mlsp.government.bg/validirane-na-profesionalni-znaniya-umeniya-i-kompetentnosti>.

⁵¹ <https://www.az.government.bg/pages/validirane/>

⁵² Одитно доказателство № 4

⁵³ Одитно доказателство № 4

валидирането, работниците сами трябва да си го заплатят, а те нямат стимул да го направят, защото няма ясна програма какво би им донесло на тях самите в бъдеще.

В Националния план за действие по заетостта през 2024 г.⁵⁴ е предвидено провеждане на проучване за установяване размера на разходите за различните етапи на процеса на валидиране на професионални знания, умения и компетентности, които да бъдат финансирани със средства за активна политика на пазара на труда. Поради спецификата, сложността и обема на дейностите, проучването ще бъде възложено по Закона за обществените поръчки. Основната цел на проучването е да остойности разходите за процедури по валидиране, включително за отделни дейности и етапи от процедурите, с оглед определяне на максималния размер на средствата, предоставяни по реда на Закона за насърчване на заетостта, за финансиране на процедури по валидиране на професионални знания, умения и компетентности на безработни лица. Предвижда се проучването да бъде проведено сред обучаващи институции, които имат право да провеждат валидиране по Закона за професионалното образование и обучение. При провеждане на проучването, в обхвата на изследваните институции ще бъдат включени най-вече такива, които са провеждали процедури по валидиране на професионални знания, умения и компетентности.

В тази връзка е подготвен проект на техническо задание за възлагане на поръчката и е изисквана информация от МОН и НАПОО⁵⁵ за предоставяне на информация за професионалните гимназии и центровете за професионално образование, които са провеждали валидиране на професионални знания, умения и компетентности⁵⁶.

Препоръка 22 е в процес на изпълнение.

По препоръка 23. *Да възложи и осигури проследяването на изпълнението на следните препоръки към изпълнителния директор на Агенцията по заетостта:*

23.1. да се предприемат мерки за усъвършенстване на процеса и дизайна на проучването на потребностите на работодателите от работна сила и обучения, в т.ч. и като се анализира възможността за намаляване на нормативно регламентираната честота на осъществяване на изследването, предвид сериозния административен ресурс, който се разходва и да се потърсят ефективни механизми за преодоляване на ниската заинтересованост за участие на работодателите.

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1.2.1., че проведеното проучването на потребностите на работодателите от работна сила през периода 2017-2019 г. е съпътствано от множество трудности от обективен и субективен характер, част от които успешно са идентифицирани от Комисиите по заетостта към областните съвети за развитие. Предприетите действия за осигуряване на представителност на изследването и промяна в дизайна на проучването след пилотната му реализация не са достатъчни за превръщането му в ефективен инструмент на управлението. Неизпълнението на ключовите нормативни изисквания за представяне на предложения за обучения, в съответствие с потребностите на работодателите, поражда риск за ефективното планиране на политиката за обучение.

С промени в Закона за насърчване на заетостта⁵⁷ нормативно е регламентирано намаляване на честота на осъществяване на проучването за потребностите на

⁵⁴ <https://mlsp.government.bg/natsionalni-planove-za-deystvie-po-zaetostta>

⁵⁵ Одитно доказателство № 4.7.

⁵⁶ писма изх. № 04-09-272/15.07.2024 г. и № 12-00-480/15.07.2024 г.

⁵⁷ обн. ДВ, бр. 41 от 2022 г.

работодателите от работна сила от два пъти на един път в рамките на една календарна година.

Преди стартирането на всяко изследване се извършва ревизия и се внасят промени в методологията на изследването и анкетната карта, с цел да се установи потребността на работодателите от работна сила като се отчетат реалностите на средата в България, в условията на последователно настъпващи или застъпващи се кризи. В резултат на това и на текущото информирание и мотивиране на бизнеса за участие, при проведените проучвания е достигнато необходимото ниво на отговаряемост от страна на респондентите.

Подпрепоръка 23.1. е изпълнена.

23.2 да се въведат необходимите контроли, които да гарантират изпълнението на изискванията на чл. 7а, ал. 4 от ППЗНЗ за предоставяне на предложение за организиране на обучения в съответствие с потребностите на работодателите от работна сила.

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1.2.1.2., че ключовите нормативни изисквания за представяне на предложения за обучения, в съответствие с потребностите на работодателите не са изпълнени, което поражда риск за ефективното планиране на политиката за обучение.

По данни на министъра на труда и социалната политика, в МТСП са въведени необходимите контроли, които да гарантират изпълнението на изискванията на чл. 7а, ал. 4 от ППЗНЗ за предоставяне на предложение за организиране на обучения в съответствие с потребностите на работодателите от работна сила. В подкрепа на посоченото е представен аналитичния доклад за Проучване на потребностите на работна сила за 2024 г., в който са обобщени резултатите от проведеното проучване и е представена информация за петте най-търсени професии във всяка област, за които приоритетно следва да се организират провеждат обучения.⁵⁸

Не е предоставена информация, от която да е видно обвързването на потребностите на работодателите от работна сила с планирани обучения, в областта на най-търсените професии⁵⁹.

Подпрепоръка 23.2. не е изпълнена.

23.3. да се регламентира реда за изпълнение на функцията на дирекция „Анализи, наблюдение и планиране“ за организиране на проучване на потребностите от обучение за придобиване на професионална квалификация, като се дефинират еднозначно, способите, инструментите и периодичността на проучванията.

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1.2., че Дирекция „Анализи, наблюдение и планиране“ в Агенцията по заетостта следва да организира проучване на потребностите от обучение за придобиване на професионална квалификация, като за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г. редът за изпълнението на тази функция не е регулиран с конкретни вътрешни правила и/или процедури, в резултат на което не са дефинирани еднозначно способите и инструментите за изпълнение на тази функция.

⁵⁸ Проучване на потребностите на работодателите от работна сила – аналитичен доклад

<https://www.az.government.bg/pages/prouchvane-potrebnosti-2024/>

⁵⁹ Одитно доказателство № 4.9.

След обнародване на ПМС за изменение и допълнение на ППЗНЗ е изготвена процедура, регламентираща реда, способите, инструментите и периодичността на проучванията на потребностите от обучение за придобиване на професионална квалификация.

От 1 януари 2024 г. са в сила промени в Устройствения правилник на АЗ (обн. ДВ, бр. 2 от 2024 г.). Съгласно действащия устройствен правилник, организирането на проучване на потребностите от обучение за придобиване на професионална квалификация е във функциите на отдел „Анализи и прогнози” (Главна дирекция „Услуги по заетостта”) и на отдел „Статистика“ (Главна дирекция „Мониторинг, статистика и контрол).

Към настоящият момент ежегодно се изготвя „Матрица на дейностите за проучване на потребностите на работодателите“, където са посочени ангажиментите, начина на изпълнение, сроковете и съответните отговорници⁶⁰.

Подпрепоръка 23.3. е изпълнена.

23.4. да се създаде необходимата организация за събиране на данни за потребностите от обучение, в т.ч. за придобиване и повишаване на професионалната квалификация на всички търсещи работа лица, регистрирани в дирекциите „Бюро по труда“ към Агенцията по заетостта

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1.2.2., че през периода 2017-2019 г. са прилагани разнообразни способи за проучване на потребностите от обучения на възрастни. Всички те притежават потенциал, като поради слабости и ограничения в подходите, всеки един от тях и всички те в своята съвкупност не осигуряват достатъчно информация за целите на политиката за обучение на възрастни на национално ниво.

На интернет страницата на АЗ са актуализирани 2 онлайн анкети в рубрика „Анketи за работодатели/търсещи работа лица”. Едната от тях е „За търсещи работа лица /за желаещи обучение”. Втората е за „Участници в обучение”, с цел проучване на удовлетвореността им от участието в професионално обучение или за придобиване на ключова компетентност⁶¹.

Подпрепоръка 23.4. е изпълнена.

23.5. да се създаде необходимата организация за събиране на данни за потребностите от обучение в кариерните центрове към ДРСЗ и ЦА на АЗ и ДП „Българо-германски център за професионално обучение“ на търсещите работа лица

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1.2.2., че потенциалът на Кариерните центрове към ДРСЗ и ДП БГЦПО за осигуряване на данни за потребностите от обучение на възрастни не се използва ефективно, като следва да се предприемат и мерки дирекциите „Бюро по труда“ да предоставят информация за потребностите на всички търсещи работа лица и работодателите, които те обслужват.

С промени в Закона за насърчаване на заетостта (обн. ДВ., бр.82 от 29 Септември 2023 г.), в сила от 1 януари 2024 г., ДП БГЦПО се преобразува чрез вливането му в Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи – второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на МТСП, създаден с Постановление № 266 на Министерския съвет от 2009 г.

⁶⁰ Одитно доказателство № 4./8.

⁶¹ <https://www.az.government.bg/pages/anketi/>.

С писмо изх. № 30-00-45381 от 09.09.2022 г. от изпълнителния директор на АЗ са изпратени методически указания до ДРСЗ в страната за проучване от Карьерните центрове към ДРСЗ на нагласите и желанията от обученията на възрастни на обслужваните от тях безработни и заети лица. Дадени са указания към кариерните консултанти да насочват и насърчават обслужваните безработни лица, търсещи работа да попълват публикуваната анкета⁶².

Подпрепоръка 23.5. е изпълнена.

23.6. да се предприемат необходимите действия за надграждане на „Национална база данни за пазара на труда“ и превръщането ѝ в ефективен и ефикасен инструмент за информационно осигуряване на дейността на Агенцията по заетостта и за анализ на състоянието и динамиката на пазара на труда, като се извърши и необходимата интеграция между базите данни на други институции

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел I, т. 1.2.2., т. 1.3., Раздел II, т. 3.2., че липсва изградена национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение.

Подпрепоръката се изпълнява чрез реализиране на проект в рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост, включващ дейности за осъвременяване и надграждане на информационна система на АЗ „Национална база данни“. През 2024 г. е сключен договор за изпълнение на обществена поръчка с предмет „Модернизиране и адаптиране на основната информационна система на АЗ „Национална база данни“ към динамична интегрирана дигитална среда с оглед „отваряне“ на системата за развитие, обмен и взаимодействие с други електронни системи, платформи и софтуерни приложения“⁶³.

Подпрепоръка 23.6. е в процес на изпълнение.

23.7 да се предвиди възможност за подаване на информация в свободен текст от анкетираните лица при проучването на потребностите от обучение за придобиване професионална квалификация чрез интернет страницата на Агенцията по заетостта, с цел осигуряване на по-пълна информация и намаляване на разходите на дирекции „Бюро по труда“ за допълнително уточняване на тези данни.

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел I, т. 1.2.2., че в анкетните карти за проучване на потребностите от обучение за придобиване професионална квалификация чрез интернет страницата на АЗ не е предвидена опцията за допълнително подаване на информация в свободен текст от анкетираните лица.

Към всеки от възможните отговори на Анкетния формуляр за проучване на потребностите от обучение за професионална квалификация и/или ключови компетентности⁶⁴ е добавено поле: „друго“, в което анкетираните лица могат да попълват информация в свободен текст⁶⁵.

Подпрепоръка 23.7. е изпълнена.

⁶² Одитно доказателство № 4.9.

⁶³ Одитно доказателство № 4.9.

⁶⁴ https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc0-o_ZpW4DthhXfCrqukYV42j2XZGBwu0pVuaiVjJrCDam9w/viewform

⁶⁵ Одитно доказателство № 4.9.

23.8. да се създаде необходимата организация в бюрата по труда и кариерните центрове към Агенцията по заетостта за предоставяне на информация за същността, ползите и възможностите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности

Подпрепоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел III, т. 2.1.1., т. 2.1.3. и 2.1.5., че резултатите от проведеното националното представително проучване не показват висока степен на информираност сред гражданите, което е белег, че предприеманите през периода 2017 - 2019 г. действия от институциите за осигуряване на необходимата информация за ползите и възможностите на системата за валидиране, в т.ч. и в рамките на различни събития, конференции и дни на учене през целия живот не са достатъчно ефективни за популяризиране на процеса и са необходими допълнителни и целенасочени усилия в тази насока, включително и чрез активно включване на работодателите и пълноценно използване на потенциала на бюрата по труда, кариерните центрове и самите организации, осъществяващи валидиране на професионална квалификация.

В бюрата по труда и кариерните центрове към Агенцията по заетостта е създадена организация за предоставяне на информация за същността, ползите и възможностите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, включително по повод мерките за изпълнение, заложи в разработената от МОН Комуникационна и популяризационна стратегия, разработена по Проект-програма „За умения“, финансирана по програмата на ЕС за подкрепа на образованието, обучението, младежта и спорта в Европа „Еразъм+“. Допълнителни мерки ще се реализират след провеждане на проучването и определяне на размера на финансирането със средства за активна политика на пазара на труда на процедури по валидиране за уязвимите групи на пазара на труда⁶⁶.

Подпрепоръка 23.8. е изпълнена.

Препоръка 23 е изпълнена частично.

II. С окончателния одитен доклад № 0300101719 за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата на министъра на образованието и науката са дадени 26 препоръки с 12 подпрепоръки, като определения срок за тяхното изпълнение е 31.12.2022 г.

Във връзка с извършвания контрол за изпълнение на препоръките, дадени с одитен доклад № 0300101719, с писмо с вх. № 0105-36 от 12.07.2024 г. от министъра на образованието и науката е представен План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата. Съгласно представения План от МОН е определен срок за изпълнение на дадените препоръки в периода 2022 г. – 2030 г., като само 4 препоръки и 3 подпрепоръки са планирани да бъдат изпълнени в определеният от Сметната палата срок, което представлява 15 на сто от препоръките и 25 на сто от подпрепоръките.

При осъществения контрол за изпълнението на дадените препоръките към министъра на образованието и науката се установи, че:

По препоръка 1. С цел осигуряване на пълна и обективна картина на специалностите от професии с очакван недостиг на специалисти на пазара на труда да се:

⁶⁶ Одитно доказателство № 4.9.

1.1. инициира промяна в критериите и дефинициите за определяне на специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг на специалисти на пазара на труда;

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1., че определените с ПМС 111 от 25.06.2018 г. критерии и дефиниции за специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг на специалисти на пазара на труда не отразяват в пълна степен такива фактори като наличието на нови специалности, възрастните лица, които се обучават и придобиват професионална квалификация в Центрове за професионално обучение (ЦПО), миграция, както и това, че дефиницията за „значимост на специалността от професията за икономическото развитие на страната и/или областта“ е обвързана само със средносрочната необходимост от специалисти без да са определени други критерии и показатели, чрез които следва да се определят ролята и приноса на конкретната специалност за икономическото развитие на страната и/или областта.

Критериите и дефинициите за определяне на специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг на специалисти на пазара на труда се регламентират в ПМС № 111/25.06.2018 г. за приемане на Списък със защитените от държавата специалности от професии, на критериите за определянето им и на условията и реда за допълнително финансиране за издръжка на паралелки за придобиване на квалификация по защитени специалности от професии и специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труд и ПМС № 352/31.12.2018 г. за приемане на актуализиран Списък със защитените от държавата специалности от професии за учебната 2019/2020 година и на актуализиран Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда, за учебната 2019/2020 година.

Министърът на образованието и науката не представя документи⁶⁷ инициращи промяна в критериите и дефинициите за определяне на специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг на специалисти на пазара на труда, като с писмо от месец юли 2024 г. ⁶⁸ информира, че действия по изпълнение на препоръката ще бъдат иницирани през 2025 г. , които ще са в съответствие с измененията в ЗИД на Закона за професионално образование и обучение (ЗПОО)⁶⁹

Подпрепоръка 1.1. не е изпълнена.

1.2. утвърдят правила и процедури, които ясно да регламентират действията и информацията, която трябва да бъде събрана, обработена и анализирана за целите на определянето на специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1., че в МОН няма утвърдени вътрешни правила и процедури, които да регламентират по същество процеса на актуализиране на списъците с ясно и изчерпателно посочване на информацията, която трябва да бъде събрана, обработена и анализирана за целите на определянето на специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

⁶⁷ Одитно доказателство № 3 - Одитно доказателство № 5 - .

⁶⁸ Одитно доказателство № 3., - План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата

⁶⁹ ЗИД на ЗПОО от 29.03.2024 г. - чл. 6а, ал. 2, 3, 4, 5, параграф 59 Преходни и заключителни разпоредби. Одитно доказателство № 8 – Писмо от 17.12.2024 г.

От министъра на образованието и науката не са представени вътрешни правила и процедури⁷⁰, които ясно да регламентират действията и информацията, която трябва да бъде събрана, обработена и анализирана за целите на определянето на специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

Подпрепоръка 1.2. не е изпълнена.

1.3. предприемат действия за информационно обезпечаване на процеса на актуализация на списъка на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1., че не е използвана външна експертиза, като не са изисквани данни от НОИ и не са правени изчисления за определяне на очаквания недостиг на специалисти на пазара на труда. Липсва информация и официални анализи за професиите на бъдещето в България. Липсва информация за специалностите, които са значими за икономическото развитие на страната, в т.ч. на регионално и секторно ниво.

В писмо⁷¹ министърът на образованието и науката информира, че действия по изпълнение на препоръката ще бъдат инициирани през 2025 г.

Подпрепоръка 1.3. не е изпълнена.

1.4. посочват мотивите за включването на специалностите в списъка на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1., че основните трудности при разработването и актуализирането на списъците, в резултат на които те не могат да предоставят пълна и достатъчно обективна картина на специалностите с очаквани дефицити, произтичат от недостатъчно добро мотивиране от страна на министерствата и работодателските организации на предложенията за включване на нови специалности в списъка на специалностите от професии с очакван недостиг на специалисти на пазара на труда.

Министърът на образованието и науката информира⁷², че за учебната 2025/2026 г. по официален ред следва да бъдат изисквани аргументирани становища от работодателските организации за предложения за включване на специалности от професии в Списъка в изпълнение на чл. 5а от ПМС 111 от 2018 г. Такива становища са изисквани чрез писма до министерствата⁷³ и до национално представителните работодателски организации⁷⁴ през м. юли 2024 г. В портала за обществени консултации е публикувана оценка на въздействието с мотиви за промените в Списък на защитените от държавата специалности от професии за учебната 2025/2026 г. и на актуализиран Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда и е публикувано становище на Асоциацията на индустриалния капитал в България⁷⁵. До края на м. февруари 2025 г. постановлението на МС за приемане на Списък на защитените от държавата специалности от професии за учебната 2025/2026 г. и на актуализиран Списък със специалности от професии, по които

⁷⁰ Одитно доказателство № 3 - Одитно доказателство № 5 -

⁷¹ Одитно доказателство № 3., - План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата

⁷² Одитно доказателство № 3 - План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата

⁷³ Одитно доказателство № 8 – приложение 1

⁷⁴ Одитно доказателство № 8 – приложение 2

⁷⁵ <https://www.strategy.bg/publicconsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8680>

е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда не е прието, но са оповестени мотивите за включването на специалностите в списъка на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

Подпрепоръка 1.4. е изпълнена.

Препоръка 1 частично изпълнена.

По препоръка 2. *Да се предприемат необходимите действия за изпълнение на мярката за актуализиране на Списъка на професиите за ПОО, съобразно потребностите на икономиката с оглед ясна обвързаност с икономическите сектори, в т.ч. като се анализират възможностите за окрупняване на специалностите и се вземат предвид резултатите от проучванията на изчезващите и новопоявяващите се професии.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1., и т. 3., че определянето на специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда на базата на средносрочни прогнози и потребности не създава условия за предприемане на изпреварващи действия за намаляване и недопускане на недостиг от специалисти в дългосрочен план, както и наличието на твърде голяма раздробеност на специалностите в СППОО.

Закона за професионално образование и обучение с ЗИД от 29.03.2024 г. (ДВ, бр. 27) в частта на Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) е променен. Промяната е свързана с отпадането на специалностите от СППОО и въвеждането на широкопрофилни професии чрез окрупняване на квалификациите. Структурните елементи на списъка са: области на образованието, професионални направления, професии, степени на професионална квалификация, нива по Европейската квалификационна рамка и нива по Националната квалификационна рамка⁷⁶. Регламентиран е срок от три месеца от влизането на ЗИД на ЗПОО, в който министърът на образованието и науката да утвърди нов СППОО⁷⁷. В изпълнение на измененията е разработен нов СППОО, проектът на който е публикуван на интернет страницата на МОН за обществени консултации⁷⁸ (интернет страницата на МОН, проекти на документи, Проект на Заповед за утвърждаване на СППОО във връзка с измененията в ЗПОО).

Във връзка с измененията на ЗПОО и при спазване на разпоредбите в Заповед № РД09-1474/07.06.2024 г. за Реда за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО, критериите и сроковете за актуализирането му⁷⁹ е разработен нов СППОО. Новият СППОО е утвърден със Заповед № РД 09-2230/09.08.2024 г. на министъра на образованието и науката⁸⁰. Променени са структурните елементи на списъка, като специалностите са заличени, степените на професионална квалификация се надграждат в рамките на професията, а към съществуващите структурни елементи се добавят нивата по Европейската квалификационна рамка и нивата по Националната квалификационна

⁷⁶ ЗПОО чл. 6, ал. 3

⁷⁷ § 58 от Преходни и заключителни разпоредби към [Закона](#) за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение (ДВ, бр. 27 от 2024 г.)

⁷⁸ <https://www.mon.bg/project-document/proekt-na-zapoved-za-utvarzhavane-na-spisak-na-profesiite-za-profesionalno-obrazovanie-i-obuchenie-2024-g/> Линкът се отваря (зарежда) след, като се постави и активира в интернет браузер

⁷⁹ https://www.mon.bg/nfs/2024/06/zap1474_red-sppoo_20062024.pdf (<https://www.mon.bg/profesionalno-obrazovanie/dokumenti-po-organizatsiyata-na-poo/dokumenti-po-organizatsiyata-na-poo-2/>)

⁸⁰ Одитно доказателство № 5 -, приложение 3.

рамка. Професиите са широкопрофилни и от 245 в стария СППОО са редуцирани до 193. Списъкът е публикуван и на интернет страницата на МОН⁸¹

Препоръка 2 е изпълнена.

По препоръка 3. *Да се инициира въвеждане и нормативно регламентиране на допълнителни критерии и показатели за определянето на приоритетните професионални направления и защитените специалности, които да създават условия за прилагане на унифициран подход за тяхното определяне.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.2., че предвидените в нормативната уредба през този период дефиниции за приоритетни професионални направления и защитени специалности са твърде общи и пораждат възможност за различно тълкуване в практиката. В Закона за висшето образование (ЗВО) не е предвидено въвеждането и регламентирането на допълнителни критерии и показатели, които да създават условия за прилагане на унифициран подход.

От министъра на образованието и науката не са представени допълнителни критерии и показатели за определянето на приоритетните професионални направления и защитените специалности, които да създават условия за прилагане на унифициран подход за тяхното определяне⁸².

С писмо⁸³ министърът на образованието и науката информира, че действията по препоръката ще се осъществят през 2025 г.

Препоръка 3 не е изпълнена.

По препоръка 4. *Да се инициира нормативно регламентиране на редът и процедурата за изготвяне и актуализиране на Списъците на приоритетните професионални направления и защитените специалности по смисъла на Закона за висшето образование, като с цел ефективно управление на процеса нормативните изисквания бъдат адекватно декомпозирани във вътрешни правила и процедури на отговорните за изготвянето им в МОН структури.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.2., че редът и процедурата за изготвяне и актуализиране на списъците на приоритетни професионални направления и защитени специалности не са нормативно определени.

За изготвянето и актуализирането на списъците на приоритетните професионални направления и защитени специалности по смисъла на ЗВО, МОН прилага следната процедура⁸⁴:

- подаване на заявка и обосновка за необходимостта специалност да бъде включена в Списъка на защитените специалности;
- обсъждане на предложението от експерти в МОН;
- изготвяне на доклад до министъра на образованието и науката с предложение за включване на нова специалност към Списъка на защитените специалности;

⁸¹ Интернет адрес <https://www.mon.bg/profesionalno-obrazovanie/dokumenty-po-organizatsiyata-na-poo/dokumenty-po-organizatsiyata-na-poo-2/>

⁸² Одитно доказателство № 3 -, Одитно доказателство № 5 -

⁸³ Одитно доказателство № 3. - План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата

⁸⁴ Одитно доказателство № 5 — т. 5.1.

- в случай на положително становище министърът на образованието и науката приема или отхвърля предложението за включване на нова специалност към Списъка на защитените специалности;

- в случай че министърът на образованието и науката приеме предложението за включване на нова специалност към Списъка на защитените специалности стартира процедура за междуведомствено и обществено обсъждане на предложението, след което то се внася за разглеждане и приемане от МС.

Прилаганият ред и процедура за изготвяне и актуализиране на Списъците на приоритетните професионални направления и защитените специалности по смисъла на ЗВО не е урегулиран с утвърдени вътрешни правила и процедури⁸⁵ в рамките на министерството.

Препоръка 4 не е изпълнена.

Препоръка 5. *Съвместно с министъра на труда и социалната политика, да предприеме необходимите действия за извършване на проучване на нововъзникващите и изчезващи професии и работни места с активното участие на заинтересованите страни.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1, т. 2 и т. 3, че за периода 01.01.2017 г. – 31.12.2019 г. не са извършвани проучвания и анализи на изчезващи и нововъзникващи професии или т.нар. „професии на бъдещето“ в Република България.

От Министерството на образованието и науката са излъчени експерти за включване в работна група, иницирана от МТСП за проучване на нововъзникващи и изчезващи професии с писмо № 0203-319/25.11.2022⁸⁶. Не са представени сведения за резултатите от извършено проучване на нововъзникващите и изчезващите професии и работни места с активното участие на заинтересованите страни,⁸⁷. От МОН е разработена методология за използване на информация от пазара на труда, която е пилотирана в три сектора – Транспорт, Строителство и ИКТ и в рамките на процедура, чрез директно предоставяне BG05SFPR002-1.015 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“ с конкретен бенефициент МТСП по ПРЧР2021-2027 г., е предвидено да се проведе национално представително проучване сред работодателите в страната по икономически сектори и региони/области., за определяне на очакваните промени на пазара на труда от гледна точка на нововъзникващи и изчезващи професии, работни места и търсенето на нови умения, свързани с двойния преход⁸⁸. Изпълнението на процедурата е възложено със заповед РД-01-95/12.04.2024 г.⁸⁹. Част от целта е насочена към ефективното използване на наличните ресурси, управление на очакваните промени на пазара на труда от гл. т. на нововъзникващи и изчезващи професии и работни места⁹⁰.

Препоръка 5 е в процес на изпълнение.

Препоръка 6. *Съвместно с министъра на труда и социалната политика и заинтересованите страни, да предприеме необходимите действия за доизграждане и поддръжане на система за прогнозиране на обществените потребности от определени*

⁸⁵ Одитно доказателство № 3 -, Одитно доказателство № 5

⁸⁶ Одитно доказателство № 3 т. 5 от План за действие

⁸⁷ Одитно доказателство №5

⁸⁸ Одитно доказателство №5

⁸⁹ Одитно доказателство №6 Свалена от ИСУН заповед РД-01-95/12.04.2024 г

⁹⁰ Одитно доказателство №7 Свалена разпечатка „Договор БФП/Споразумение“ от ИСУН по процедура BG05SFPR002-1.015 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“

професии, умения и компетенции, вкл. в перспективни и ключови за икономиката отрасли.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1. и т.3, че е внедрена система за прогнозиране на потребностите на пазара на труда от работна сила с определени характеристики, модел за прогнозиране на развитието на пазара на труда, но е необходимо тя да се доразвие и надгради.

Със заповед на министъра на труда и социалната политика №РД-02-19/05.02.2024 е сформирана работна група с представители на МОН, която в срок до 30.06.2024 г. да анализира и усъвършенства съществуващия модел за прогнозиране развитието пазара на труда и да формулира препоръки за подобряване качеството на бъдещите прогнози⁹¹. Не са представени доказателства, представящи резултатите от осъществената дейност от работната група⁹². В рамките на процедура, за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05SFPR002-1.015 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“ с конкретен бенефициент МТСП по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г., е включена дейност „Усъвършенстване на методологията за прогнозиране и изготвяне на прогнози за развитието на пазара на труда“⁹³. Изпълнението на процедурата е възложено със заповед РД-01-95/12.04.2024 г.⁹⁴. В дейност „Усъвършенстване на методологията за прогнозиране и изготвяне на прогнози за развитието на пазара на труда“ е заложено въз основа на актуализираната Методология да се усъвършенства Модела за прогнозиране, като прогнозите за търсените професии ще се изготвят и представят на по-ниско ниво – единична група от НКПД-2011 г., а данните за регионалните дисбаланси/структурните несъответствия ще се представят на ниво област⁹⁵.

Препоръка 6 е в процес на изпълнение.

По препоръка 7. С оглед ефективното изпълнение на политиката в областта на ученето през целия живот за следващия стратегически период да се предвидят:

- възлагането на точни и ясни функции и отговорности за мониторинг и оценка за изпълнение на политиката за учене през целия живот на структурно звено или постоянно действащ орган;

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1., че в резултат на липсата на ясно възложени функции и отговорности през периода от 2017 г. до 2019 г., не е извършван адекватен мониторинг и оценка на изпълнението на Национална стратегия за учене през целия живот (НСУЦЖ), която е ключова стратегия за изпълнението на политиката за учене през целия живот.

Министърът на образованието и науката не представя утвърдени вътрешни документи⁹⁶, с които да се възлагат функции и отговорности на структурно звено или постоянно действащ орган, които да се отнасят до мониторинг и оценка за изпълнение на политиката за учене през целия живот. Такова задължение, не е включено като функционална компетентност на дирекция „Професионално образование и обучение“ в Устройствения правилник на МОН, като дирекция ангажирана с държавната политика в

⁹¹ Одитно доказателство №3 т. 6 от План за действие

⁹² Одитно доказателство №3

⁹³ Одитно доказателство №6 Свалена от ИСУН заповед РД-01-95/12.04.2024 г

⁹⁴ Одитно доказателство №6 Свалена от ИСУН заповед РД-01-95/12.04.2024 г

⁹⁵ Одитно доказателство №7 Свалена разпечатка „Договор БФП/Споразумение“ от ИСУН по процедура BG05SFPR002-1.015 „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“

⁹⁶ Одитно доказателство № 3., Одитно доказателство № 5

областта на професионално образование и обучение, на кариерното ориентиране и на продължаващото обучение.

Устройственият правилник на Министерството на образованието и науката в частта му определяща функциите на дирекция „Професионално образование и обучение“⁹⁷ не е променян от 2016 г. и 2020 г. когато се допълват две нови функции нямащи отношение към мониторинг и оценка за изпълнение на политиката за учене през целия живот.

Подпрепоръка 7 (първо тире) не е изпълнена.

- мерки и дейности за подобряване на информираността на населението за ползите от придобиването и повишаването на професионална квалификация;

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1., че политиката в областта на обучението на възрастни в контекста на учене през целия живот се нуждае от промени по отношение на подобряване на информираността на населението за ползите от професионална квалификация и обученията за повишаване на квалификацията.

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата⁹⁸, в графата индикатор за изпълнение е посочено „1. бр. формулирано предложение за създаване на специална секция на сайта на МОН: „Умения за учене през целия живот“ с връзки към сайта на националните координатори EPALЕ, НАПОО, АЗ и др.“. В интернет портала на МОН дейностите за насърчаване на ученето на възрастни и ученето през целия живот са представени в секция „Програма за уменията“⁹⁹. Медийно са отразени проведените секторни срещи, национални дни на учене през целия живот, национално събитие за развитие на уменията¹⁰⁰

Подпрепоръка 7 (второ тире) е изпълнена.

- мерки и дейности за повишаване на мотивацията за участие в образование и обучение през целия живот;

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1., че политиката в областта на обучението на възрастни в контекста на учене през целия живот се нуждае от промени които да повишат стимулите за участие.

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата¹⁰¹, е заложено да се популяризират микро-удостоверенията като най-новият европейски инструмент за повишаване участието на възрастните в Ученето през целия живот, но не са представени доказателства за предприети действия¹⁰².

Подпрепоръка 7 (трето тире) не е изпълнена.

- мерки и дейности за подобряване на материалната база и подготовката на кадри за осъществяване на обученията за възрастни;

⁹⁷ чл. 42а

⁹⁸ Одитно доказателство № 3 -

⁹⁹ <https://www.mon.bg/dokumentatsiya/programi-i-proekti/proekti-na-evropeyskata-komisiya/programa-za-umeniyata/>

¹⁰⁰ Одитно доказателство № 8

¹⁰¹ Одитно доказателство № 3

¹⁰² Одитно доказателство № 3, Одитно доказателство № 5 -.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1., че политиката в областта на обучението на възрастни в контекста на учене през целия живот се нуждае от промени които да доведат до подобряване на материалната база.

Подобряването на материалната база на държавните и общински училища, предлагащи професионално образование и обучение, както и подготовка и повишаване квалификацията на учители по професионална подготовка, се осъществява чрез различни програми и проекти¹⁰³

Национална програма „Професионално образование и обучение“ (модул 1 – Модернизиране на материално техническата база). Програмата има за основна цел модернизирание на материално-техническа база в съответствие със съвременните технологични достижения в съответния сектор и в партньорство с бизнеса. Националната програма е публикувана на сайта на МОН¹⁰⁴

Национална програма „Квалификация на педагогическите специалисти“ – целта на националната програма е повишаване качеството на образованието чрез предоставяне на учителите, директорите и другите педагогически специалисти на достъп до различни възможности, свързани с тяхното продължаващо обучение и квалификация. Националната програма е публикувана на сайта на МОН¹⁰⁵

Подпрепоръка 7 (четвърто тире) е изпълнена.

- стимули за работодателите в микро, малки и средни предприятия за включване в обучение на техните служители.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1., че е необходимо да се предприемат допълнителни мерки, действия и стимули за малките, в т.ч. микро предприятия за участие в продължаващото професионално обучение на своите служители, както и че финансовите стимули за работодателите, в т.ч. за микро, малки и средни предприятия, за повишаване на квалификацията и развитие и обновяване на компетенциите на наетите служители се осигуряват предимно от ЕСИФ, като е необходимо в новия програмен период 2021-2027 г. да се предвидят повече мерки за финансиране на микро, малки и средни предприятия

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата¹⁰⁶, в графата „Степен на изпълнение“ се посочва, че МОН в партньорство с МТСП (2024-2025) ще организират секторни срещи и посещения в предприятия за популяризиране на ученето на работното място. Конкретни данни за проведени такива срещи, като брой, място на провеждане, участници, анализ на резултата, не са предоставени¹⁰⁷.

Подпрепоръка 7 (пето тире) не е изпълнена.

Препоръка 7 е изпълнена частично.

По препоръка 8. Да се поддържа електронната система за събиране и обмен на информация между всички участници в областта на ученето през целия живот, като

¹⁰³ <https://www.mon.bg/dokumentatsiya/programi-i-proekti> Одитно доказателство № 5., т. 5.1.

¹⁰⁴ <https://www.mon.bg/dokumentatsiya/programi-i-proekti/naczionalni-programi-2024/14-np-profesionalno-obrazovanie-i-obuchenie/>

¹⁰⁵ <https://www.mon.bg/dokumentatsiya/programi-i-proekti/naczionalni-programi-2024/6-np-kvalifikaciya-na-pedagogicheskite-speczialisti/>

¹⁰⁶ Одитно доказателство № 3

¹⁰⁷ Одитно доказателство № 3, Одитно доказателство № 5

се осигури приемственост и устойчивост на изпълнените до момента проекти за информационното обезпечаване на политиката.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1.4., че неподдържането на електронната система за събиране и обмен на информация между всички участници и координиране на действията между тях затруднява събирането и анализирането на информация за отчитане на изпълнението на НСУЦЖ

Министерство на образованието и науката поддържа електронен портал „Национална информационна система за учене на възрастни“.

Националната система за мониторинг на сектора за учене на възрастни (НСМСУВ) е система, проследяваща и обобщаваща промените в сектора за учене на възрастни в България в дългосрочен план.

Системата е стартирана в рамките на Проект № 374725-LLP-1-2012-1-BG-GRUNDTVIG AL_AGENDA и е допълнена и актуализирана по проект № 567452-EPP-1-2015-1-BG-EPPKA3-AL-AGENDA „Националните координатори в изпълнение на Европейската програма за учене на възрастни“, финансиран по програма „Еразъм +“ на Европейския съюз.

Основната цел на националната система за мониторинг на сектора за учене на възрастни е да осигурява информационна основа за ефективна национална политика за учене на възрастни.¹⁰⁸

Препоръка 8 е изпълнена.

По препоръка 9. *Да се анализират причините и предизвикателствата пред изпълнението на политиката за учене през целия живот с цел предприемане на необходимите действия за намаляване изоставането спрямо другите страни от ЕС.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1.3., че България се намира на едно от последните места в ЕС по показателите, свързани с образование и обучение на възрастни лица.

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата¹⁰⁹, като срок за изпълнение на препоръката се посочва 2030 г.

През 2021 г. екип от МОН¹¹⁰ по проект „Националните координатори в изпълнение на Европейската програма за учене на възрастни“, с финансовата подкрепа на Програма „Еразъм +“ на Европейския съюз, в съответствие със Споразумение № 614188 на Изпълнителната агенция за образование, аудиовизия и култура на Европейската комисия и министъра на образованието и науката на Република България изготвя:

- Последваща оценка на въздействието на публичните политики в сектора на учене на възрастни (Националната стратегия за учене през целия живот 2014-2020) - НСУЦЖ. Тя представя последващата оценка на въздействието като анализира съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието и устойчивостта на постигнатите резултати в изпълнение на НСУЦЖ¹¹¹

¹⁰⁸ <https://lll.mon.bg/system/>

¹⁰⁹ Одитно доказателство № 3

¹¹⁰ Одитно доказателство № 5

¹¹¹ https://lll.mon.bg/uploaded_files/01-%D0%9E%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%8A%D0%B7%D0%B4%D0%B5%D0%B8%CC%86%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-LLL-2021.pdf

- Оценка на въздействието на публичните политики в сектора на учене на възрастни - Анализ на резултатите от анкетно проучване за пречките за включване в неформално обучение на потенциални възрастни¹¹²

Препоръка 9 е изпълнена частично.

По препоръка 10. *С оглед разработването на стратегически документи в областта професионалното образование и обучение за по-дълъг период, съвместно с министъра на труда и социалната политика, да се анализира предоставянето на услугата по професионално ориентиране от всички участници в процеса, с оглед въвеждане на единни правила, стандарти и минимални изисквания за предоставяне на услугата.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 2.1., 2.2. и 2.3. че са налице различия в използваната методология, относно начина на предоставяне на услугата по професионално ориентиране, както и съществуващото различно разбиране за същността и обхвата на професионалното ориентиране между отделните служители и е необходимо въвеждане на единни стандарти за предоставяне на услугата по професионално ориентиране за всички участници в тази система.

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата¹¹³, като срок за изпълнение на препоръката се посочва 2030 г.

Препоръка 10 не е изпълнена.

По препоръка 11. *Да се популяризират услугите по професионално ориентиране и ползите от тях, като се предприемат мерки за предоставяне на достъпна, пълна и актуална информация за потребителите.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 2.4. и 2.5., че като цяло услугите по професионално ориентиране не са познати и не се използват от лицата, тъй като няма достатъчно публична информация за популяризирането им.

Министерство на образованието и науката поддържа „Национален портал за кариерно ориентиране на учениците“¹¹⁴, насочен към учащите. На интернет страниците на АЗ¹¹⁵ и на НАПОО¹¹⁶ е налична информация за предоставяните услуги по професионално ориентиране. В платформата Му Competence са публикувани тестове за професионално ориентиране, важните професионални ценности и проверка на цифровите умения на търсещите работа лица както и инструмент на ЕС за профилиране на уменията на гражданите на трети държави. Инструментът спомага за схематизирането на уменията, квалификациите и професионалния опит на гражданите на трети държави и за предоставянето на индивидуализирани съвети относно по-нататъшните стъпки, които трябва да бъдат предприети. В допълнение, в платформата са публикувани и „Тест

¹¹² https://lll.mon.bg/uploaded_files/REPORT_anketa-NE_FINAL.pdf

¹¹³ Одитно доказателство № 3

¹¹⁴ <https://orientirane.mon.bg/>

¹¹⁵ <https://www.az.government.bg/bg/tr/>

¹¹⁶

<https://www.navet.government.bg/bg/?s=%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE+%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5&submit=%D0%A2%D1%8A%D1%80%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%B5>

за умения в областта на цифровите технологии на Европейската комисия“ и „Тест за определяне нивото на цифровите умения“.¹¹⁷

Препоръка 11 е изпълнена.

Препоръка 12. *Съвместно с министъра на труда и социалната политика, да извършива периодична оценка и анализ на ефективността на услугите по професионално ориентиране.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 2.6 и т.2.7., че за периода 01.01.2017 г. – 31.12.2019 г от МТСП, АЗ и НАПОО не са изготвени анализи за това какво се случва в професионално отношение с лицата, получили услуги за професионално ориентиране, съответно не са направени оценки за ефекта от предоставяните услуги.

От Министерството на образованието и науката е планирано в рамките на проект „Програма за уменията“, програма „Еразъм +“ (2024-2025), изпълняван от МОН в партньорство с МТСП, да бъдат установени добри практики на Бюрата по труда за управление на случаи и професионално ориентиране на възрастни, вкл. и обучения и последваща заетост¹¹⁸. Липсват доказателства за конкретни планирани дейности в рамките на проекта относно извършването на периодични оценки и анализи¹¹⁹. Допълнително са изискани сведения за причините за неизпълнение на препоръката, но е представена информация само за функциите и отговорностите на институциите в системата на кариерното ориентиране¹²⁰, като не са предоставени данни за предприети действия за извършване на периодична оценка и анализ на ефективността на услугите по професионално ориентиране.

Препоръка 12 не е изпълнена.

По препоръка 13. *Да се изгради национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 3.2.1., че липсата на изградена национална система за наблюдение на прехода на завършилите професионално образование и обучение към пазара на труда и към по-нататъшно образование и обучение до края на 2020 г. не подпомага ефективното управление на политиката.

Методология за проследяване на реализацията на завършилите професионално образование и обучение е разработена и е тествана пилотно в три области – Стара Загора, Враца и Бургас¹²¹.

В пълен обхват на системно ниво методологията е приложена през 2024 година. Изготвен е доклад за реализацията на завършилите средно образование в периода 2018 - 2023 година¹²²

Препоръка 13 е в процес на изпълнение.

¹¹⁷ <https://mycompetence.bg/>

¹¹⁸ Одитно доказателство №3

¹¹⁹ Одитно доказателство №3

¹²⁰ Одитно доказателство №5

¹²¹ <https://www.mon.bg/profesionalno-obrazovanie/kachestvo/proekt-egavet-vireo-2-pilot/>

¹²² Одитно доказателство № 5 Приложение 8

По препоръка 14. *Да предприеме необходимите действия за въвеждане на цялостна и ефективна система за осигуряване на качеството на ПОО, в т.ч. и като се издадат изискуемите с чл. 9а от ЗПОО подзаконовни нормативни актове.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 3.3.1. – 3.3.3., че липсата на изградена цялостна система за осигуряване качеството на професионалното образование и обучение (ПОО), неиздаването на предвидените подзаконовни нормативни актове за изграждане на системите за качество, липсата на необходимия механизъм за обратна връзка и въздействие за повишаване качеството и ефективността на ПОО, както и липсата на извършени анализи на качеството на ПОО от отговорните органи не създават предпоставки за гарантиране на необходимото качество на предоставяното ПОО.

В писмо¹²³ от министъра на образованието и науката се посочва, че до края на 2024 година предстои сформирание на междуведомствена работна група за изготвяне на Наредба по чл. 9а от ЗПОО. Работната група е сформирана със заповед на министъра на образованието и науката месец ноември 2024 г., изготвен е и проект на Наредба за осигуряване на качеството на професионалното обучение в професионалните колежи и центровете за професионално обучение¹²⁴ (подготвен за вътрешноеведомствено съгласуване преди публикуването му за обществено обсъждане)

Препоръка 14 е в процес на изпълнение.

По препоръка 15. *Да се предприемат необходимите действия за актуализиране на Наредба № 2 от 13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности в съответствие с настъпилите изменения в ЗПОО и приетия ЗПУО, в т.ч. и да се въведат критерии и изисквания, на които трябва да отговарят обучаващите институции по отношение на валидирането на професии, за които са провеждали обучения в миналото.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 1.1., 1.3. и т. 3.1.1., че Наредба № 2 от 13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности не е актуализирана от издаването ѝ и не отразява настъпилите промени в ЗПОО, което не създава всички необходими нормативни условия за ефективно управление на процеса по валидиране.

Месец август 2024 г. министърът на образованието и науката инициира сформирание на междуведомствена работна група за изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2/13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности с участието на национално представителните работодателски и синдикални организации, МТСП и НАПОО¹²⁵. Изготвен е проект за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности¹²⁶ (версия с отразени предложения за изменение и допълнение).

Препоръка 15 е в процес на изпълнение.

По препоръка 16. *Да се предприемат действия за определяне на отговорна структура в МОН за координиране и анализ на контролната дейност, извършвана от*

¹²³ Одитно доказателство № 5,

¹²⁴ Одитно доказателство № 8

¹²⁵ Одитно доказателство № 5

¹²⁶ Одитно доказателство № 8

НАПОО и РУО, във връзка с валидирането, с цел уеднаквяване на подхода и усъвършенстване на процедурите за контрол.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 1.1. и т. 3.2.2., че в Наредба № 2 от 13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности и в Устройствения правилник на МОН няма отговорна структура, както и регламентирани функции по отношение на координация на извършваната контролна дейност от НАПОО и РИО/РУО.

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата¹²⁷, министърът на образованието и науката информира, че по препоръката предстои разработване и приемане на подзаконова уредба, с която ще въведат съответните регламентации.

Препоръка 16 не е изпълнена.

По препоръка 17. *Да се предприемат необходимите действия за възлагане на конкретни структурни звена на функции и отговорности за осъществяване на контрол върху процедурите по валидиране, провеждани от институциите в системата на училищното образование и професионалните колежи.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 3.1.1., че контролът върху системата на училищното образование е възложен със ЗПУО на регионалните управления на образованието (РУО)¹²⁸, но в закона и в Правилника за устройството и функциите на регионалните управления на образованието, не са изрично определени функции, свързани с контрол върху процедурите по валидиране.

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата¹²⁹, министърът на образованието и науката информира, че по препоръката предстои изпълнение. През месец октомври е изготвена нова длъжностна характеристика на експертите по професионално образование и обучение в РУО, в която в раздел V, т. 8 са вписани преки задължения по осъществяване на контрол, консултации и методическо подпомагане на професионалните гимназии за валидирането на знания, умения и компетентности и веднъж годишно и по предоставянето в дирекция „Професионално образование и обучение“ в МОН на обобщени данни за проведените процедури по валидиране¹³⁰.

Препоръка 17е в процес на изпълнение.

По препоръка 18. *Да се утвърдят единни правила за осъществяване на контрол върху механизма по валидиране на професионални знания, умения и компетентности в системата на училищното образование и професионалните колежи, съдържащи и образци, които да определят задължителните елементи за проверка.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 1.2., т. 3.1.2., т.3.1.3., че липсват утвърдени правила, регулиращи реда за осъществяване на контрол върху процеса по валидиране на професионални знания, умения и компетентности, определящи обхвата и

¹²⁷ Одитно доказателство № 3

¹²⁸ ЗПУО, чл. 252

¹²⁹ Одитно доказателство № 3

¹³⁰ Одитно доказателство № 8

задължителните елементи за проверка, в т.ч. и начина на тяхното документиране, което поражда риск за прилагане на различни практики и не подпомага упражняването на ефективен контрол.

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата¹³¹, министърът на образованието и науката информира, че по препоръката предстои изпълнение.

Препоръка 18 не е изпълнена.

По препоръка 19. Да се предприемат необходимите действия за актуализиране на правилника за дейността на НАПОО и привеждане на нормативно определената численост на агенцията в съответствие с изискванията на ЗПОО, като се предприемат мерки и за осигуряване на необходимия брой служители за изпълнение на дейността.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 1.1., т. 3.2. и т. 3.2.2., че НАПОО следва да осъществява дейността си в съответствие със ЗПОО и по правилник, утвърден от МС с не по-малко от 30 души щатен персонал.

В измененията и допълненията на ЗПОО от 06.11.2018 г. (ДВ бр. 92), чл. 41, ал. 3 регламентира числеността на НАПОО на не по-малко от 30 души щатен персонал. Това изискване е отменено с измененията от 01.01.2020 г. (ДВ бр. 100 от 2019 г.). Действащата и към момента норма на чл. 41, ал. 3 от ЗПОО не касае числеността на щатния персонал.

Препоръка 19 не подлежи на изпълнение.

По препоръка 20. Да се предприемат необходимите действия за изграждане на механизъм за регулярно събиране на данни и извършването на анализ за валидирането на професионални знания, умения и компетентности от всички институции, участващи в процеса, в т.ч. професионалните гимназии, професионалните колежи, училища по изкуствата, спортните училища и центрове за професионално обучение, което ще способства за ефективно наблюдение на процеса в пълнота.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 1.1., т. 1.4., т. 2.3. и т. 3.1.3., че определянето на механизъм за текущо събиране на данни и за изготвяне на анализи и оценки на ефективността на системата за валидиране, в условията на съществуващата децентрализация би способствало за по-ефективно управление на процеса в неговата цялост и предприемането на своевременни действия за преодоляване на проблемите.

В изпратения от министъра на образованието и науката План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата¹³², министърът на образованието и науката информира, че в Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО) е разработен модул, в който се предоставя информация за свидетелствата за валидиране на професионална квалификация, издавани от професионалните гимназии. В ИС на НАПОО е наличен модул за свидетелства и удостоверения за валидиране на професионална квалификация.

¹³¹ Одитно доказателство № 3

¹³² Одитно доказателство № 3

Регулярно събиране на данни се предвижда в изменителния текст на проекта на изменение и допълнение на Наредба № 2 от 13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности¹³³

Препоръка 20 е в процес на изпълнение.

Препоръка 21. *Съвместно с министъра на труда и социалната политика, да предприеме необходимите мерки за популяризиране на същността, ползите, възможностите, реда и институциите, извършващи валидиране на професионални знания, умения и компетентности по леснодостъпен и разбираем за потребителите начин, като се използват разнообразни способности и ресурси с цел достигане до по-широк кръг от заинтересовани лица.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел III, т. 2.1.1., 2.1.2., 2.1.4. и 2.1.5., че 76 на сто от гражданите не са чували и не знаят какви са ползите от валидирането съгласно проведено национално представително проучване.

От Министерство на образованието и науката е планирано да се изготви комуникационна и популяризационна стратегия с план за действие, като в рамките на проект „Програма за уменията“, Еразъм +, 2024-2025 са предвидени популяризационни събития и публикации за информиране на широката публика за ползите от валидирането¹³⁴. Представена е комуникационна стратегия по проект № 101051614 — IRPEAAL — ERASMUS-EDU-2021-AL-AGENDA-IBA „Изпълнение на обновените приоритети на Европейската програма за учене на възрастни“, осъществяван в рамките на програма „Еразъм+“. От интернет страницата на горепосочения проект № 101051614 е видно, че той е за периода януари 2022 г. – януари 2024 г.¹³⁵. В комуникационната стратегия са описани различните комуникационни канали, чрез които ще бъде популяризирано валидирането¹³⁶. Към нея са приложени и планове за действие в четирите пилотни по проекта общини Бургас, Враца, Силистра и Търговище от 2023 г., съдържащи дейности за информиране и популяризиране на ползите от валидирането като за водещи институции по изпълнението са посочени Екипа на проект IRPEAAL и съответното РУО, а партньорите са определени с партньорски споразумения за съответната област и включват АЗ, общини, професионални училища, представители на местния бизнес и т.н.¹³⁷.

По програма „Еразъм+“ е сключено ново споразумение № 101144168 – Agenda 4 Skills – ERASMUS-EDU-2023-AL-AGENDA-IBA между МОН и Европейската изпълнителна агенция за образование и култура към Европейската комисия¹³⁸ за осъществяване на проект „Програма за уменията“ с продължителност на проекта 24 месеца от 01.01.2024 до 31.12.2025 г.¹³⁹. В проекта е заложен цел за повишаване на информираността на работодателите за ЕС и национални политики в активирането на възрастни за учебни дейности на работното място и валидиране на умения и компетенции.

Препоръка 21 е в процес на изпълнение.

¹³³ Одитно доказателство № 8

¹³⁴ Одитно доказателство № 3

¹³⁵ <https://lll.mon.bg/%d0%b7%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b5%d0%ba%d1%82%d0%b0/%d0%be%d0%b1%d1%89%d0%b8-%d0%bf%d0%b0%d1%80%d0%b0%d0%bc%d0%b5%d1%82%d1%80%d0%b8/>

¹³⁶ Одитно доказателство № 5

¹³⁷ Одитно доказателство № 5

¹³⁸ Одитно доказателство № 5

¹³⁹ <https://www.mon.bg/nfs/2024/08/01-agenda4skills1.pdf>

По препоръка 22. *На видно място на интернет страницата на МОН да се обособи секция „Валидиране“, която да съдържа най-малко:*

22.1. систематизирана информация за същността и ползите от процеса в разбираем и систематизиран за интернет потребителя вид;

22.2. институциите, към които да се обърнат лицата желаещи да валидират професионални знания, умения и компетентности;

22.3. информация за предстоящи мероприятия и събития, свързани с валидирането.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 2.1.1., т. 2.1.2. т. 2.1.4. и т. 2.1.5., че на интернет страниците на МТСП, АЗ, МОН и НАПОО няма оформени самостоятелни рубрика/секция относно валидирането на професионални знания, умения и компетентности.

На интернет страницата на МОН¹⁴⁰, в секция Професионално образование, методически указания за ПОО, Валидиране на професионални знания, умения и компетентности е налична систематизирана информация за процеса по валидиране, поместен е и видеоклип. МОН поддържа и регистър на професионалните колежи¹⁴¹ Информация свързана с валидирането е налична и на интернет страницата на НАПОО¹⁴², която поддържа регистър на центровете за професионално обучение¹⁴³

Препоръка 22, включително 3 подпрепоръки са изпълнени.

По препоръка 23. *В териториалните администрации към министъра на образованието и науката да се определят отговорни лица, които да оказват съдействие на териториалните структури на Агенцията по заетостта при подпомагане на продължително безработни лица за валидиране на професионални компетентности придобити чрез неформално обучение и неформално учене.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 2.1., че МОН, посредством РУО и училищата, следва да оказва съдействие на продължително безработните лица, насочени от дирекции „Бюро по труда“ към „съответните контактни точки“ за валидиране на професионални компетентности придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене.

В предоставената от министъра на образованието и науката информация във връзка с изпълнението на препоръката се посочва че:

Отговорностите за институционалните взаимодействия са нормативно регламентирани, тъй като съгласно чл. 51. (2) от ЗПОО, РУО на МОН провеждат държавната политика в областта на професионалното образование и обучение в съответния регион, като координират взаимодействието между институциите в системата на училищното образование, които осигуряват или извършват професионално обучение и/или професионално образование, с дирекциите „Регионална служба по заетостта“ и дирекциите „Бюро по труда“, с регионалните здравни инспекции, с органите на местното самоуправление и с регионалните структури на социалните партньори.

¹⁴⁰ <https://www.mon.bg/profesionalno-obrazovanie/metodicheski-materiali-za-poo/validirane-na-profesionalni-znaniya-umeniya-i-kompetentnosti/>

¹⁴¹ <https://rpk.mon.bg/Login/Home?ReturnUrl=%2f>

¹⁴²

<https://www.navet.government.bg/bg/?s=%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5&submit=%D0%A2%D1%8A%D1%80%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%B5>

¹⁴³ <https://www.navet.government.bg/bg/registar-na-tsentrivete-za-profesionalno-obuchenie/>

В Закона за насърчаване на заетостта също има регламент в чл. 12, ал.1 Към поделенията на АЗ се създава Съвет за сътрудничество, който осъществява пряко наблюдение и контрол върху провежданата политика по заетостта.

В чл. 3, ал. 2, т. 6 от Правилника за устройството и функциите на регионалните управления на образованието са определени задълженията на РУО за сътрудничество със заинтересованите страни – „координира взаимодействието между институциите в системата на предучилищното и училищното образование, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите“.¹⁴⁴ Регламентирано е началника на РУО да е отговорното лице, което *координира взаимодействието* между институциите в системата на предучилищното и училищното образование, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите¹⁴⁵. Посочените нормативно регламентирани изисквания са факт и по време на одита, но с тях не се определят длъжностните лица в териториалните администрации към министъра на образованието и науката, които да оказват съдействие на териториалните структури на Агенцията по заетостта при подпомагане на продължително безработни лица за валидиране на професионални компетентности придобити чрез неформално обучение и неформално учене.

Препоръка 23 не е изпълнена.

Препоръка 24. *Съвместно с министъра на труда и социалната политика, да планира и осигури реализирането на мерки за финансово подпомагане на процеса на валидиране с акцент върху групите в неравностойно положение и уязвимите групи на пазара на труда.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел III, т.2.2., че със средства от бюджета на МОН не е осъществявано целево финансово подпомагане на лица, желаещи да валидират професионални знания, умения и компетентности, а планираната процедура „Усъвършенстване на националната система за валидиране“ на практика не е откривана през одитирания период.

По информация от Министерството на образованието и науката средства за финансово подпомагане на процеса на валидиране са планирани в рамките на ПРЧР 2021-2027, но не са представени доказателства за това¹⁴⁶. В ИСУН по ПРЧР 2021-2027 са регистрирани 4 бр. проектни предложения¹⁴⁷ и 3 бр. сключени договори¹⁴⁸ към 10.10.2024 г. от страна на МОН.

Препоръка 24 е в процес на изпълнение.

Препоръка 25. *Да подпомогне министъра на труда и социалната политика с необходимата информация за извършването на задълбочен анализ на цената на процедурите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, с цел определяне на размер на финансирането за подпомагане на уязвимите групи на пазара*

¹⁴⁴ Одитно доказателство № 3; Одитно доказателство № 5

¹⁴⁵ Чл.3, ал. 2 , т.6 от ПРАВИЛНИК за устройството и функциите на регионалните управления на образованието

¹⁴⁶ Одитно доказателство № 3

¹⁴⁷ ИСУН 2020, модул за служебно ползване, секция ПП

¹⁴⁸ ИСУН 2020, модул за служебно ползване, секция Договори

на труда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности по отделните професии и специалности.

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, раздел III, т.2.2., че за периода 01.01.2017 г. – 31.12.2019 г. в НАПОО и МОН не е събирана информация по отношение на план-сметките за валидиране, поради което не може бъде предоставена информация за средна цена на валидирането по професия/специалност в центровете за професионално образование и училищата.

От Министерство на образованието и науката е заложено като цел изготвянето на анализ на цената на валидиране и въз основа нему – разработени и внедрени мерки за финансово подпомагане на уязвимите групи, но това предстои да бъде изготвено при инициране от страна на водещото министерство (МТСП) по препоръката¹⁴⁹. С писмо вх. № 0203-195/15.07.2024¹⁵⁰ в МОН г. от МТСП са изискани сведения за проведените процедури по валидиране 2016-2023 г. със справка образец. От МТСП е посочено, че информацията е необходима във връзка с провеждането на проучване¹⁵¹ за установяване размера на разходите за процедури по валидиране, включително за отделни дейности и етапи, които да бъдат финансирани със средствата за активна политика на пазара на труда. Необходимата информация е представена от МОН с писмо изх. № 0203-195/02.08.2024¹⁵², но тя не съдържа цени за валидиране.

Препоръка 25 е в процес на изпълнение.

По препоръка 26. *Да осигури необходимия финансов ресурс за надграждане на ИС на НАПОО с цел превръщането ѝ в ефективен и ефикасен инструмент на управлението.*

Препоръката е дадена във връзка с направените констатации по част „Констатации и оценки“, Раздел III, т. 1.3., т. 2.3. и т. 3.2.2., че е необходимо ИС на НАПОО да бъде актуализирана и надградена, така че да подпомага управлението на контрола и да повиши ефективността и ефикасността му.

По договор № BG05M9OP001-3.020-0001-C01 от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 - проект „Качество и ефективност“, процедура "Подобряване качеството и ефективността на услугите за професионално обучение“ НАПОО получава БФП от 1 716 586,28 лева. Дейност 3 в плана за изпълнение включва „Апробиране на модела за мониторинг и последващ контрол, включително чрез неговото осигуряване с човешки ресурси, подобряване на информационното осигуряване и техническа обезпеченост“. Вторият етап от дейност 3 е разработване на софтуер и осигуряване на хардуер за информационна система на НАПОО, което ще включва изграждане на нов потребителски интерфейс за ИС на НАПОО, запазване на съществуващите функционалности на ИС на НАПОО, разработване на нови такива. Ще бъдат предприети мерки за защита на данните в ИС на НАПОО и непрекъсваемост на работата на ИС на НАПОО, данните от съществуващата ИС на НАПОО ще бъдат мигрирани, ще се запази и разшири съществуващата интеграция между базите данни на АЗ и НАПОО, вкл. и с цел проследяване реализацията на завършилите обучение в ЦПО. Информационната система и предлаганите чрез нея услуги ще бъдат в съответствие с изискванията на Закона за електронно управление и подзаконовите нормативни актове.

Препоръка 26 е изпълнена.

¹⁴⁹ Одитно доказателство № 3

¹⁵⁰ Одитно доказателство № 5

¹⁵¹ Заложено в Националния план за действие по заетостта през 2024 г.

¹⁵² Одитно доказателство № 5

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

При осъщественият контрол за изпълнение на препоръките дадени с окончателен одитен доклад № 0300101719 за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“, за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г. се установи, че от страна на министъра на труда и социалната политика и от министъра на образованието и науката са предприети частични мерки за изпълнението на дадените препоръки.

От дадените на министъра на труда и социалната политика 23 (двадесет и три) препоръки, от които 7 (седем) препоръки са с общо 28 подпрепоръки:

- 4 (четири) препоръки и 14 (четиринадесет) подпрепоръки са изпълнени;
- 6 (шест) препоръки и една подпрепоръка не са изпълнени;
- 5 (пет) препоръки и 10 (десет) подпрепоръки са в процес на изпълнение;
- една препоръка и 3 (три) подпрепоръки са изпълнени частично.

От дадените на министъра на образованието и науката 26 препоръки, от които 3 (три) са с общо 12 (дванадесет) подпрепоръки:

- 4 (четири) препоръки и 6 (шест) подпрепоръки са изпълнени;
- 7 (седем) препоръки и 6 (шест) подпрепоръки не са изпълнени;
- 10 (десет) препоръки са в процес на изпълнение;
- една препоръка е частично изпълнена и
- една препоръка не подлежи на изпълнение.

Докладът за резултатите от проверката за изпълнението на препоръките е изготвен при спазване на Рамката за професионални становища, издадена от Комитета за професионални стандарти на Международната организация на върховните одитни институции – ИНТОСАЙ и Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата.

При изпълнение на последващия контрол са събрани 8 одитни доказателства.

Докладът за резултатите от проверката за изпълнението на препоръките е приет на основание чл. 50, ал 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 077 от 19.03.2025 г. на Сметната палата.

**ОПИС НА ОДИТНИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА КЪМ
ОДИТЕН ДОКЛАД № 0300101719 ¹⁵³**

№	Доказателства	Брой листа и/или техн. носители
1.	<p>Писмо с вх. № 04-13-12 от 03.01.2023 г. от министъра на труда и социалната политика до председателя на СП, относно изпълнение на препоръките, дадени към министъра на труда и социалната политика с окончателен одитен доклад № 0300101719 за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“, за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г., с едно приложение:</p> <p>- Информация за реализираните дейности за изпълнение на препоръките в одитен доклад № 0300101719 на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“, за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г.</p>	Ел. носител
2.	<p>Писмо с вх. № 04-15-38 от 17.03.2022 г. от министъра на образованието и науката до председателя на СП, относно изготвен План за действие по препоръки от извършен одит от Сметната палата, с едно приложение:</p> <p>- План за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата.</p>	Ел. носител
3.	<p>Писмо с вх. № 0105-36 от 12.07.2024 г. от министъра на образованието и науката до ръководителя на одитния екип, относно изпълнение на одитните препоръки от одитен доклад № 0300101719 за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ за периода от 01.01.1917 г. до 31.12.2019 г., със следните приложения:</p> <p>- план на МОН за действие в изпълнение на препоръки от извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ от Сметната палата;</p> <p>- писмо № 04-14-317 от 22.11.2022 г. от заместник министър на труда и социалната политика, относно създаване на Междудементсвена работна група към министъра на труда и социалната политика, с цел дефиниране на критерии за изготвяне на анализ на очакваните промени на пазара на труда от гл. т. на нововъзникващи и изчезващи професии и работни места и в изпълнение на препоръка на Сметната палата;</p> <p>- писмо № 02023-319 от 25.11.2022 г. от министъра на образованието и науката до заместник министър на труда и социалната политика, относно създаване на междудементсвена работна група към министъра на труда и социалната политика за дефиниране на критерии за изготвяне на анализ на очакваните промени на пазара на труда, свързани с нововъзникващи и изчезващи професии и работни места и номиниране на представител от страна на министерство на образованието и науката в работната група;</p> <p>- заповед № РД-02-19-от 05.02.2024 г. на министъра на труда и социалната политика, във връзка с изпълнение на Плана за действие за изпълнение на препоръките в одитен доклад № 0300101719 на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г., за създаване на междудементсвена работна група, която да анализира и усъвършенства методологията за прогнозиране на развитието на пазара на труда в България.</p>	Ел. носител
4.	<p>Писмо с вх. № 04-12-13#2/22.07.2024 г. от министъра на труда и социалната политика, относно предоставяне на информация за предприетите действия по дадените препоръки с одитен доклад № 0300101719., с 36 приложения:</p>	Ел. носител
4.1.	<p>Препоръка 1:</p> <p>- Писмо с изх. № 12-00-563/28.09.2022 г. от министъра на труда и социалната политика до изпълнителния директор на НАП, относно изискване на информация във връзка с изпълнението на препоръките в одитен доклад на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“;</p> <p>- Писмо с изх. № 33-00-364/07.10.2022 г. от министъра на труда и социалната политика до изпълнителния директор на НСИ, относно изискване на информация във връзка с изпълнението на препоръките в одитен доклад на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“;</p>	Ел. носител

¹⁵³ Всички одитни доказателства са въведени в одитен софтуер Пенгана

	<ul style="list-style-type: none"> - Заповед № РД-02-196/22.12.2022 г., издадена от министъра на труда и социалната политика за създаване междуведомствена работна група, която да дефинира критерии за изготвяне на анализ на очакваните промени на пазара на труда от гледна точка на нововъзникващи и изчезващи професии и работни места и да обсъди възможности за разширяване на обхвата на прогнозите за търсенето и предлагането на труд чрез прогнозиране на умения и компетенции; - Актуализиран план за действие за изпълнение на препоръките в одитен доклад № 03001017119 на Сметна палата за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“, за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г., утвърден от министъра на труда и социалната политика на 16.02.2024 г.; - Писмо от НАП с изх. № ЕП-04-13-56#1/17.10.2022 г., относно предоставяне на информация във връзка с изпълнението на препоръките в одитен доклад на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“; - Писмо от НСИ с изх. № 07-04-977/07.10.2022 г., относно предоставяне на информация във връзка с изпълнението на препоръките в одитен доклад на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“; - План за действие за изпълнение на препоръките в одитен доклад № 03001017119 на Сметна палата за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“, за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г., утвърден от министъра на труда и социалната политика на 20.07.2022 г. 	
4.2.	<p>Препоръка 6:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Доклад от 18.04.2022 г. – препоръки и насоки за действие въз основа на анализа на събраната актуална информация по отделните 22 индикатора от Индекса за активен живот на възрастните хора по статистически райони ниво NUTS – 2 и общо за страната. 	Ел. носител
4.3.	<p>Препоръка 7:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Писмо от Изп. директор на ДП БГЦПО с изх. № 86/13.10.2022 г., относно разработване на единна методика за предоставяне на услуги по професионално ориентиране в изпълнение на препоръките на Одитен доклад на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“; - Професионално ориентиране в ДП БГЦПО – предлагани услуги; - Двугодишен план за обученията, провеждани от Държавно предприятие „Българо-Германски център за професионално обучение“ (ДП БГЦПО), за периода 2022 – 2023 г., утвърден от изпълнителния директор на ДП БГЦПО; - Учебен план за професионално ориентиране, утвърден от изпълнителния директор на ДП БГЦПО; - Инструкция – професионално ориентиране, Версия 3 от 2021 г.; - Писмо с изх. № 92-716/07.10.2022 г. от зам. министъра на труда и социалната политика до изпълнителния директор на ДП БГЦПО, относно разработване на единна методика за предоставяне на услуги по професионално ориентиране в изпълнение на препоръките от Одитен доклад на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“; - Писмо с изх. № 10-10-4158#1/14.10.2022 г. от изпълнителния директор на Агенция по заетостта до заместник министъра на труда и социалната политика, относно разработване на единна методика за предоставяне на услуги по професионално ориентиране в изпълнение на препоръките от Одитен доклад на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“; - Указания за професионално ориентиране, осъществявано от Агенция по заетостта, утвърдени от и.д. изпълнителен директор на АЗ – 2015 г.; - Актуализиране на указания за работа на кариерните центрове към Агенция по заетостта в съответствие с въвеждане и използване на инструментите за повишаване на привлекателността на професиите (Ноември 2018 г.); - Участие на служители от АЗ в Национален конкурс за представяне на успешни истории в резултат на кариерното консултиране и ориентиране в България, организиран от ЦРЧР към МОН; - Единна методика за професионално ориентиране. 	Ел. носител
4.4.	<p>Препоръка 13.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Заповед № РД-02-69/14.05.2024 г. за изменение Заповед № РД-02-144 от 24.10.2023 г. на министъра на труда и социалната политика за създаване на Междуведомствена работна група за разработване на проект на нов Закон за насърчаване на заетостта; 	Ел. носител

	<ul style="list-style-type: none"> - Заповед № РД-02-144 от 24.10.2023 г. на министъра на труда и социалната политика за създаване на Междудевомствена работна група за разработване на проект на нов Закон за насърчаване на заетостта; - Заповед № РД-01-155/19.06.2024 г. за утвърждаване на Механизъм за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни, организирано от Агенцията по заетостта; - Механизъм за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни, организирано от Агенцията по заетостта. 	
4.5.	<p>Препоръка 15:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Методика за мониторинг и оценка на активните програми, мерки и проекти на пазара на труда, включително Приложение №№ 2 и 3; - Заповед № РД-02-165/30.11.2023 г. на министъра на труда и социалната политика за изменение на Заповед № РД-02-99/17.08.2023 г.; - Заповед № РД-01-1/02.01.2024 г. на министъра на труда и социалната политика, относно утвърждаване на Методика за мониторинг и оценка на активните програми, мерки и проекти на пазара на труда. 	Ел. носител
4.6.	<p>Препоръка 16:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Анализ активна политика на пазара на труда по региони 2022 г.; - Анализ на активната политика по региони за 2022 г.; - Показатели за изготвяне на анализ „Активната политика на пазара на труда в България по региони“ - 2022 г. 	Ел. носител
4.7.	<p>Препоръка 22:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Писмо с изх. № 04-09-272/15.07.2024 г. от министъра на труда и социалната политика до министъра на образованието и науката, относно необходимостта от предоставяне на информация във връзка с извършване на проучване за установяване размера на разходите за различните етапи на процеса на валидиране на професионални, знания, умения и компетентности, които да бъдат финансирани със средства за активна политика на пазара на труда; - Писмо с изх. № 12-00-480/15.07.2024 г. от министъра на труда и социалната политика до председателя на НАПОО, относно необходимостта от предоставяне на информация във връзка с извършване на проучване за установяване размера на разходите за различните етапи на процеса на валидиране на професионални, знания, умения и компетентности, които да бъдат финансирани със средства за активна политика на пазара на труда. 	Ел. носител
4.8.	<p>Препоръка 23:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Показатели за изготвяне на анализ „Активната политика на пазара на труда в България по региони“ - 2022 г.; - Писмо изх. № 30-00-45381 от 09.09.2022 г. от изпълнителния директор на АЗ, относно изпращане на плана за действие за изпълнение на препоръките в одитен доклад на Сметна палата. 	Ел. носител
4.9.	Информация за реализирани дейности за изпълнение на препоръките в одитен доклад № 0300101719 на Сметната палата за извършен одит „Професионално обучение на възрастни“ за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г.	Ел. носител
5.	<p>5. Писмо от министъра на образованието и науката № 0105-54 от 23.08.2024 г. до ръководителя на одита, относно изисквана допълнителна информация с писмо с вх. в МОН № 0105-36/16.08.2024 г.</p> <p>5.1. Допълнителна информация за предприетите от Министерството на образованието и науката (МОН) действия с цел изпълнение на препоръките към МОН, дадени в одитен доклад № 0333101719 за извършен одит „Професионално обучение за възрастни“ за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2019 г.</p> <p>5.2. Папка с приложения към писмото:</p> <p>5.2.1. - приложение 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Писмо от главния секретар на МТСП № 03-857 от 26.03.2021 г., относно представяне и обсъждане на Доклад за използваните от държавните институции през 2020 г. резултати от средносрочни и дългосрочни прогнози за търсенето и предлагането на труд в България; - Доклад за използваните от държавните институции през 2021 г. резултати от средносрочни и дългосрочни прогнози за търсенето и предлагането на труд в България – одобрен от министъра на труда и социалната политика (март 2022 г.); - Доклад за използваните от държавните институции през 2022 г. резултати от средносрочни и дългосрочни прогнози за търсенето и предлагането на труд в България – 	Ел. носител

	<p>одобрен от зам. министър-председател и министър на труда и социалната политика (21.04.2023 г.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Доклад за използването от държавните институции през 2023 г. резултати от прогнозите за търсенето и предлагането на труд в България – одобрен от министъра на труда и социалната политика (26.03.2024 г.) <p><i>5.2.2. - приложение 2</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Частична предварителна оценка на въздействието от МОН, относно издаването на Постановление на Министерския съвет за приемане на актуализиран Списък на защитените от държавата специалности от професии за учебната 2022/2023 година и на актуализиран Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2022/2023 година; - Частична предварителна оценка на въздействието от МОН, относно издаването на Постановление на Министерския съвет за приемане на актуализиран Списък на защитените от държавата специалности от професии за учебната 2023/2024 година и на актуализиран Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2023/2024 година; - Частична предварителна оценка на въздействието от МОН, относно издаването на Постановление на Министерския съвет за приемане на актуализиран Списък на защитените от държавата специалности от професии за учебната 2024/2025 година и на актуализиран Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2024/2025 година. <p><i>5.2.3. - приложение 3</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Заповед на министъра на образованието и науката РД09-2230 от 09.08.2024 г. за утвърждаване на: - 1. Списък на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО; - 2. Професионалното образование и професионалното обучение по професии от Списъка по т. 1 се осъществява от учебната 2026 – 2027 г. за учениците, приети за обучение в училищата в VIII клас, в същата учебна година; - 3. Професионалното обучение на лица, навършили 16 години, по професиите от Списъка по т. 1 се осъществява от 1 януари 2026 г. - Приложение към Заповед на министъра на образованието и науката РД09-2230 от 09.08.2024 г. - Списък на професиите за професионално образование и обучение – 2024 г. <p><i>5.2.4. - приложение 4</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Писмо от министъра на образованието и науката № 0203-319 от 25.11.2022 г. до заместник министър-председател и министър на труда и социалната политика, относно номиниране на представител на МОН в създаваната междуведомствена работна група за дефиниране на критерии за изготвяне на анализ на очакваните промени на пазара на труда, свързани с нововъзникващи и изчезващи професии и работни места. <p><i>5.2.5. - приложение 5</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Координационен съвет на националната платформа „Обединени за ученето на възрастни“ (Координационен съвет, областни координатори за учене през целия живот и техните заместници, ръководители на институции за образование, обучение и учене на възрастни 2024 г.) <p><i>5.2.6. - приложение 6</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Партньорско споразумение за развитие на уменията, във връзка с проект № 101051614 „Изпълнение на обновените приоритети на Европейската програма за учене на възрастни“, по програма Еразъм – пилотни области Бургас, Силистра, Враца и Търговище - Комуникационна стратегия за насърчаване на валидирането - План за действие в изпълнение на партньорско споразумение сключено между заинтересованите страни в пилотни области Бургас, Силистра, Враца и Търговище - Формуляр партньорско съгласие за запознаването със съдържанието на проекта на партньорско споразумение <p><i>5.2.7. приложение 7</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Заповед на министъра на образованието и науката № РД 09-5925 от 20.12.2022 г. за определяне на междуведомствена работна група, която да подготви до 30.04.2023 г. проект на Закон за изменение и допълнение на ЗПОО <p><i>5.2.8. - приложение 8</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Доклад – Реализация на завършилите средно образование в България 2023 г. (изработен от Институт „Отворено общество“, юли 2024 г.) 	
--	---	--

	<p>5.2.9. - приложение 9</p> <ul style="list-style-type: none"> - Писмо от министъра на образованието № 0203-218 от 21.08.2024 г. до министъра на труда и социалната политика, относно сформирани на работна група за изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2/13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности. - Писмо от министъра на образованието № 0303-52 от 21.08.2024 г. председателя на управителния съвет на Националната агенция за професионално образование и обучение, относно сформирани на работна група за изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2/13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности. - Писмо от министъра на образованието № 1101-122 от 21.08.2024 г. до социални партньори, относно сформирани на работна група за изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2/13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности <p>5.2.10. - приложение 10</p> <ul style="list-style-type: none"> - Писмо от министъра на образованието № 0203-195 от 02.08.2024 г. до министъра на труда и социалната политика, относно списък на професионални гимназии, провели процедури по валидиране на професионални знания, умения и компетентности в периода 2016-2023 г. - Писмо от министъра на труда и социалната политика № 04-09-272 от 15.07.2024 г., относно предоставяне на информация във връзка с проучване за установяване размера на разходите за различните етапи на процеса на валидиране на професионални знания, умения и компетентности, които да бъдат финансирани със средства за активна политика на пазара на труда - Професионални гимназии, провели процедура по валидиране на знания, умения и компетентности в периода 2016-2023 г. 	
6.	<p>Заповед № РД-01-95/12.04.2024 г., свалена от ИСУН. Издадена във връзка с постъпило проектно предложение в ИСУН № BG05SFPR002-1.015-0001, одобрено с решение № РД-21-6/29.03.2024 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в резултат на процедура чрез директно предоставяне BG05SFPR002-1.015 “Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда”, финансирана по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г.</p>	Ел. носител
7.	<p>Договор „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда”</p>	Ел. носител
8.	<p>Писмо от 17.12.2024 г. по електронната поща от МОН до ръководителя на одитния екип със следните приложения:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Приложение 1: Писмо №9102-77/26.07.2024 до министерствата - Приложение 2: Писмо №1102-80/26.07.2024 до национално представителните работодателски организации - Приложение 3: Бюлетин програма за уменията; - Приложение 4: Бюлетин събитие „Развитие на уменията“; - Приложение 5: Бюлетин секторна среща „Туризъм“; - Приложение 6: Бюлетин Национални дни на учене през целия живот; - Приложение 7: Заповед №РД09-4321/18.11.2024; - Приложение 8: Проект на Наредба по 9а, ЗПОО; - Приложение 9: Заповед № РД09-2846/10.09.2024г.; - Приложение 10: Проект на изменение и допълнение на Наредба № 2 от 13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности – инкорпорирана версия; - Приложение 11: Длъжностна характеристика на експерт по ПОО в РУО. 	Ел. носител